

04

August 2015
Årgang 151

budskabet

FORDYBELSE | ANALYSE | INSPIRATION

Tema | Guds frygt

Gud er ikke en kammerat
Kend din tid og din opgave!
Drop troldspejlet – dyrk samspillet!

ISSN 0901-4802

www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året.

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis redaktionens synspunkter, men redaktionen er ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og synspunkter må kunne rummes inden for det, som Luthersk Mission (LM) står for. Eftertryk og citering er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Layout Amalie Puggaard Poulsen

Tryk Øko-Tryk

Pris Abonnement: 275 kr. Unge under 30 år: 160 kr.

Udgiver og ekspedition

Luthersk Mission (LM)
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
tlf. 4820 7660
d1m@d1m.dk
www.d1m.dk

Redaktør

Ole Solgaard, Enggårdsvej 39, Kragelund, 8723 Løsning
tlf. 2327 1253, os@d1m.dk

Redaktionsudvalg

Alex Dahl Karlsen, cand.scient.pol., Tarm
Henning Haahr Andersen, professor i matematik, Aarhus
Inge Bøgel Lassen, lærer, Aalborg
Per Westh Jensen, ungdomskonsulent, København
Ruth Vatne Rasmussen, hjemmegående, Silkeborg

INDHOLD

LEDER

- 02 SKAL TVIVLEN HAVE LOV TIL AT
ØDELÆGGE DET ÅNDELIGE LIV?
Alex Dahl Karlsen

TEMA

- 04 AKTUELLE GUDSBILLEDER
Martin Haahr
- 08 GUD ER IKKE EN KAMMERAT
Claus Munk
- 12 VI SKAL FRYGTE OG ELSKE
GUD, SÅ VI ...
Sverre Bøe

HORISONT

- 16 EN AKTUEL KRISTEN BØN
17 STILHED

FOR TROEN

- 18 EN FORSMAG PÅ NYSKABELSEN
Carsten Elmelund Petersen
- 22 KOM SÅ, DRENGE!
Inger Margrethe Kofod-Svendsen
- 24 ANDAGT: JUBII-LÆUM
Pernille Vig Kaarsholm

ANDRE ARTIKLER

- 25 KEND DIN TID OG DIN OPGAVE!
Bjarne Kvam
- 30 DROP TROLDSPJELET
– DYRK SAMSPILLET!
Rikke Holst Vigilius

BØGER

- 34 NATIONAL KRISTENDOM TIL DEBAT
- 35 STOD JESUS OP AF GRAVEN?
- 36 DE OVERBEVISTE

TEMA | Guds frygt

Et centralt bibelsk begreb er næsten forsvundet fra ordforrådet i dag, også blandt kristne. For det passer ligesom ikke ind i tiden, hvor man gerne vil designe sit eget liv og sin egen tro.

Begrebet *guds frygt* kan enten virke gammeldags, eller det kan forstyrre billedet af

Gud og vores relation til ham.

Derfor vil vi med dette temanummer fokusere på det oversete aspekt ved den kristne tro, guds frygten.

Hvad handler det egentlig om?

Det handler ikke om at gå rundt i en neurotisk angst for Gud. Men hvordan er

sammenhængen så mellem frygt og tillid i vores forhold til Gud? Og hvad indebærer guds frygten helt jordnært – i forhold til arbejde, fritid, Facebook-profiler og medmennesker?

LEADER

SKAL TVIVLEN HAVE LOV TIL AT ØDELÆGGE DET ÅNDELIGE LIV?

AF ALEX DAHL KARLSEN

Jeg ved ikke, hvilke associationer du får, når du møder begrebet tvivl? Vi har alle vores livserfaringer med os i bagagen, og vi har også hver vores personlighed. Derfor er det også forskelligt, hvorvidt vi oplever tvivlen primært på det følelsesmæssige eller intellektuelle plan.

Det er fristende – ubevidst – at kræve af hinanden, at vores liv med Jesus skal opleves på en bestemt måde. Sådant er der eksempler fra kirkehistorien. Er det også sådan hos os i dag? Kravene kan være skiftende. Snart kræves et inderligt og følel-

sesmæssigt stærkt åndeligt liv, snart et sejrende liv over synd og åndelig og materiel fremgang, og snart ophøjes anfægtelsen som noget særligt åndeligt.

Det er dog ikke kun blandt de kristne, der kan findes bevidst formulerede eller ubevidste forventninger til, hvordan et kristenliv helst bør være eller opleves. Omkring os har der i snart mange år, som en frugt af postmodernismen, været en nedladdenhed over for dem, der er alt for overbeviste. Tvivlen er blevet ophøjet til den fineste plads blandt åndelige dyder.

Det kan være vanskeligt at stå imod dette krav om at tvivle på alt. Det er det, fordi det ikklædes et skin af ydmyghed, hvilket lyder

meget kristeligt. Hvorfor skulle vi have svaret, mens alle andre tager fejl?

Fristet til uklar tale

Selv om vi i klare stunder godt kan gennemskue den ondes bedrag, sniger tankegangen sig alligevel ind alle vegne hos os.

Det medfører blandt andet en fristelse til ikke at tale så klart, som Bibelen selv taler. Gør vi Bibelen mere uklar, end den er? Fylder reservationerne for meget i vores budskab: "Så langt jeg kan se ..." eller "sådan, som jeg læser teksten ..."? Jeg stiller spørgsmålet, selv om jeg ved, der også er risiko for at tale "klarere", end Bibelen selv gør.

Alex Dahl Karlsen; Tvivlen er et grundvilkår, men Bibelen hylder ikke uklarheden

Jeg har nogle gange tænkt på, hvorfor det er så svært – selv blandt de troende – at tale klart om himmel og helvede eller om manden som kvindens hoved. Og hvorfor er det så svært at tale konkret om efterfølgelsen, hvad enten den handler om at være et vidne i min hverdag, kaldet til at rejse ud, til at vente med sex til efter brylluppet eller om at forblive ugift efter en skilsmisse?

På den ene side handler det om min menneskefrygt og konfliktskyhed. Ingen af delene er dog nye foreteelser. Se f.eks. her:

"... men på grund af farisæerne bekendte de ikke [troen], for ikke at blive udelukket af synagogen. De elskede nemlig ære fra mennesker frem for ære fra Gud" (Joh 12,42f).

På den anden side er der noget i mig, som henter kraft i tvivlens ophøjelse, og som derfor har spredt sig: Hvordan tager jeg imod et ransagende budskab, en formaning til at holde op med at leve på en bestemt måde? Jeg kender fristelsen til at blive fornærmet på budbringeren: "Det skal han da ikke blande sig i. Er han bedre selv?"

Døv for Guds ord?

Jeg tror ikke, det bare handler om, at Gud har sat en finger på det ømme punkt, men fejringen af tvivlen fører den frugt med sig, at vi bliver døve for, hvad Gud siger til os,

både når det er noget, han kræver af os, og når han giver gaver. Har jeg fjernet Gud fra tronen, så jeg selv bliver herre i mit liv? Da er jeg på en livsfarlig vej, der fører mod fortabelsen.

Skyldes den åndelige tørketid, jeg oplever, i virkeligheden dette, at jeg ikke vil vide af Gud som Herre, som Majestæt? Der står jo i Salme 18,27: "Men over for den falske forstillers du dig." Selv om åndelige tørketider kan have adskillige andre årsager både af åndelig, fysisk eller psykisk art, er spørgsmålet ikke til at ryste af.

Jeg synes, jeg oplever – måske i forlængelse af kravet om ovenstående "ydmyge", tvivlende tilgang til Bibelen eller til troen – at vi taler og synger om troen som noget skrøbeligt, såret og svagt. Er det alle de krav, spørgsmål og angreb, vi møder, hvor vi kan opleve at komme til kort, der tynger? Eller er det, fordi vi i tvivlens tidsalder helst ikke tør tale for højt om den grundfæstede tro?

Tvivlen – grundvilkår, der ikke bør hyldes

I stedet for at lade os opsluge af "tvivlens evangelium" kan vi forsøge at stive troen eller kristendommen af på forskellig vis gennem en bestemt livsstil, bestemte ord eller

sange af ældre eller nyere dato. Vi kan stive den af med argumenter, der skal bevise kristendommens sandhed. Vi kan også stive den af med fede oplevelser på lejre eller festivaler.

Rationelle argumenter, fede oplevelser, tørketider, tvivl, sejre og nederlag gør rigtignok noget ved vores tro. Alt dette er en integreret del af troens liv.

Men den egentlige hjælp, når jeg oplever det tørt, finder jeg dog et andet sted: "Men alle dem, der tog imod ham, gav han magt til at blive Guds børn, dem, der tror på hans navn" (Joh 1,12). Min oplevelse af troen er ikke ligegyldig, men her flyttes fokus hen på ham, der skænker magten eller retten til at blive et Guds barn.

Så gør det ikke så meget med mine egne spørgsmål og anfægtelser, sejre eller nederlag. Tvivlen er et grundvilkår, men Bibelen hylder ikke uklarheden:

"Dette har jeg skrevet til jer, der tror på Guds søns navn, for at I skal vide, at I har evigt liv" (1 Joh 5,13).

Jeg vil derfor gå til Jesus med alt det, jeg ikke forstår, så tvivlen ikke får lov til at dræbe troen.

TEMA

Aktuelle gudsbilleder

AF MARTIN HAAHR

"Hjertet er en afgudfabrik." Sådan udtrykte Jean Calvin den virkelighed, at hvis jeg ikke vedvarende lever i Guds ords lys, så vil jeg på grund af mørket fra mit eget hjerte danne nogle falske billeder af Gud, som dermed bliver mine afguder. Den sandhed er ikke mindre aktuell i dag.

Når vi læser frelseshistorien i GT, bliver det klart, at det til alle tider har været en kamp for Guds folk at fastholde et sandt billede af Gud. Igen og igen "glemmer" Israels folk Gud. På overfladen ser alt oftest fint ud, for de kommer jo i templet, bringer ofre og tilbeder Gud.

Men problemet er, at folket i hjertet lever på afstand af den hellige Gud. De lever på

afstand af den åbenbaring, som Gud har givet dem, og da sker der uundgåeligt dét, at folket begynder at danne sig deres eget billede af (en) gud ud fra deres egne tanker og følelser.

Jeremias' tid og vores tid

Et af de klareste eksempler i Bibelen på denne sandhed er tiden omkring Jeremias. Han bliver kaldet til profet i 627 f.Kr. (Jer 1,2).

Folket får i tiden inden Jeremias to ugudelige konger, Manasse (687-642 f.Kr.) og Amon (642-640 f.Kr.), som får folket til at glemme Gud og hans ord (2 Kong 21). Guds åbenbaring går i glemmebogen i omkring 65 år (Jer 2,32). Først i 622 f.Kr. under den gudfrygtige kong Josija (640-609 f.Kr.) bliver lovbogen fundet frem igen (2 Kong

22), og en lille vækkelse følger hos en lille rest i folket. Men for de fleste forbliver det en ydre vækkelse, som lader hjertet uberørt. De har Guds navn på læberne, men ikke i hjertet (Jer 12,2, jf. Es 29,13).

Derfor kaldes Jeremias som profet til midt i den ydre vækkelse at kalde folket til at vende om til Gud i deres hjerter. For det gavner intet at være med i en ydre vækkesbevægelse, hvis hjertet ikke står i et ret forhold til Gud.

Men fordi folket i disse 65 år havde levet på afstand af Guds ord, var de kommet langt bort fra et bibelsk billede af Gud og var blevet så stærkt styret af deres egne følelser og tanker om Gud, at de stod fuldstændig uforstående og afvisende over for den Gud, som Jeremias forkyndte (f.eks. Jer 16,10-13).

Martin Haahr; Det gavner intet at være med i en ydre vækkelsesbevægelse, hvis hjertet ikke står i et ret forhold til Gud

Som mørket, der vokser, når solen går ned, havde den stadige afstand til Guds åbenbaring og de mange kompromiser med Guds ord, nu ført dem ind i selvbedrags mørke. De levede præcis, som de selv ville: De undertrykte de svage, tjente sorte penge, delte seng med andre end deres ægtefælle, og dyrkede de guder, som de mente gav dem rigdom, velstand og velvære.

Men samtidig kom de i templet og fandt midt i en national krise deres fred i, at de jo kom i templet og bragte deres syndofre, så dermed ville Gud jo være med dem og redde dem fra deres fjender, mente de (Jer 7).

Og værst af alt: Folket så ikke selv problemet i deres hykleriske gudsdyrkelse. Da Jeremias som Guds talerør forsøgte at kalde dem til omvendelse, ville de derfor slå ham ihjel (Jer 26).

Også i dag står vi i fare for at danne en gud i vores eget billede. Der er mange vigtige (og ikke vigtige!) ting, der tager vores tid og opmærksomhed – og det i et sådant omfang, at vi ofte forsømmer det allervigtigste: at vi sætter os med vores bibel og bliver stille for Guds ord, der leder os ind for den hellige Guds ansigt, hvor vi ser sandheden om ham, sandheden om os selv

og rigdommen i evangeliet om Jesu fuldbragte frelse for syndere som os.

Forsømmer jeg denne plads, vil jeg uundgåeligt komme bort fra et bibelsk billede af Gud og blive styret af mine egne tanker og følelser om Gud!

Derfor er det heller ikke underligt, at der er stor lighed mellem det billede af Gud, der prægede folket på Jeremias' tid og det, der synes at være et populært billede af Gud mange steder i den vestlige verden i dag. Jeg vil nævne tre forhold:

1. En gud, som ikke tager det så alvorligt med synden

Et væsentligt aspekt af folkets billede af Gud på Jeremias' tid er, at de tror, at Gud ikke tager det så alvorligt med synden i deres liv. Jeremias anklager folket for at se igennem fingre med synd. Men på trods af det, er der ingen, der angrer (Jer 8,6; 2,33-35).

Der synes særligt at være to årsager til dette. For det første lever folket på så lang afstand af Guds ord, at de ikke selv ser, hvor galt det står til i deres liv – de kender ikke Herrens lov (Jer 8,4-7; 5,4f)¹. De lever på afstand af lyset og ser derfor ikke selv, at de er i mørket.

For det andet synes folkets inderlige re-

ligiøsitet at lukke deres egne øjne for, at Gud ikke tager imod deres gudsdyrkelse (Jer 11,15; 6,19f). De finder deres fred i, at de jo kommer i templet, tager del i lovsangen og bringer deres syndofre, der giver dem syndernes forladelse – og så betyder det vel ikke så meget, at de ikke tager det så alvorligt med Guds bud og synden i deres liv (Jer 7,1-15)! Det er der jo så mange andre, der heller ikke gør. Så det går vel nok ...

Sådan tænker de, men Gud tænker anderledes! Hvis folket ikke vil lytte til og være lydige mod Gud, vil han heller ikke lytte til dem, når de råber til ham – ja, Gud forbyder endda af samme grund Jeremias at gå i forbøn for folket (Jer 7,16; 11,14; 14,11; 15,1).

Hvordan er disse forhold aktuelle for os i dag? Her må vi give Gud lov at kaste lys over vores eget liv og vores menigheders liv:

Lever jeg selv for den hellige Guds ansigt med et åbent og modtageligt hjerte over for alle sider af Guds ord? Også når han fælder dom over de synder i mit liv, som jeg elsker allermest og har sværest ved at slippe? Eller forkynder jeg en billig nåde – tilgivelse uden omvendelse – til mig selv og andre? ➤

Curling-gud; Vi tror, at Gud er til for os, og ikke, at vi er til for ham!

Er jeg med både mine ord og mit liv med til at forkynde, at Gud ikke tager det så alvorligt med synden? Misbruger jeg Guds nåde til at legalisere synd (Jud 4)? Forsikrer jeg mig selv og andre om, at jeg kender Gud, men fornægter ham i handling (Tit 1,17)?

Hvis jeg ikke vil komme til Jesus med al min synd, står jeg med min egen synd over for den hellige Gud under hans retfærdige vrede i evig fortabelse. Må Gud give mig, at jeg kalder det for synd, som Bibelen kalder for synd, og at jeg villigt og frimodigt forkynder dette, selvom det koster.

Det er nødvendigt, hvis jeg selv og mennesker omkring mig ikke skal lilles ind i selvbedragets mørke, men ledes ind i evangeliets frigørende lys hos Gud, hvor jeg kan stå med en ren samvittighed og med fred i hjertet pga. det blod, der rensrer mig fra al synd.

2. En gud, som jeg kan forholde mig til, som jeg vil

Et andet aspekt ved folkets gudsbillede er, at Guds ord ikke er deres absolutte autoritet, men at de forholder sig til Gud og hans ord, som de vil.

Jeremias bruger et særligt udtryk til at beskrive dette: "Folket følger deres onde hjerter forstokkethed" (f.eks. Jer 18,12)². Folket

er styret af deres eget hjerte og deres egne tanker i en sådan grad, at de ikke vil bøje sig under Guds ord. De vil have det på deres egen måde.

Samtidig er folket vise i egne øjne og bruger den visdom, de mener, de har, til at bøje og fordreje Guds ord, så det passer til deres holdninger og handlinger. Men deres visdom imponerer ikke Gud: "De forkastede Herrens ord, hvad hjælper så deres visdom?" (Jer 8,8f).

Hvordan er disse forhold aktuelle for os i dag? Igen må vi lade os ransage af Gud:

Er Guds ord min absolutte autoritet i alle forhold? Eller reserverer jeg mig fra de sider i Guds ord, som ikke lige passer med mit billede af Gud, og som jeg måske reagerer følelsesmæssigt imod?

Bøjer jeg mig under den hellige, der taler i Ordet, eller fordrejer jeg dele af budskabet til mit eget fordærv (2 Pet 3,16)? Er jeg villig til at tale, som Guds ord taler (1 Pet 4,11)³ – også når Guds ord taler imod populære holdninger og handlinger og derfor vækker modstand? Elsker jeg mennesker nok til at fortælle dem sandheden, eller elsker jeg mig selv for højt til, at jeg lader være?

Må Gud give os, at vi må høre til dem, der skælver for Guds ord (Es 66,2). Fordi vi ved, at dette ord er en åbenbaring af Guds

FOTO: AMANDA PEREZ

Vi ønsker en gud, der kan fjerne forhindringerne, når vi beder om det, og som vil gøre livet let for os.

Martin Haahr, f. 1984

Cand.theol.

Leder af Ordet & Israels arbejde i Jerusalem

eget væsen og vilje. Som vi forholder os til Ordet, sådan forholder vi os til ham! Lad os være tro mod alt i Guds ord, for Guds tanker er højere end vores tanker (Es 55,8f), og hvert ord i Skriften er udtalt af den Gud, som elsker os. Han har ét altoverskyggende mål med alt, hvad han taler: at lede os til frelsen og det evige liv i Kristus.

3. En gud, som er til for mig

Et tredje aspekt ved folkets gudsbillede er, at de ønsker at have en gud på deres egne præmisser. I deres daglige liv lever de, som de vil, men når ulykken kommer, vender de sig til Gud og forlanger at få hans hjælp (Jer 2,27f).

Dette gælder særligt Judas sidste konge inden eksilet i 586 f.Kr., kong Sidkija. Han erfarer, at Jeremias er Guds talerør og op søger derfor Jeremias for at få Guds hjælp midt en politisk og national krise, men han vil have hjælpen på sine egne præmisser og ikke på Guds præmisser (Jer 21,1f; 37,17; 38,14.24; sml. 42,1-6).

Merete Bandak har i en sang sat nogle rammende ord på denne holdning til Gud:

*Jeg ønsker mig en gud, som jeg kan bruge
der ikke sætter grænser eller hegner
der ikke vil bestemme eller true
der kun vil sende sol og ikke regn.*

*Jeg ønsker mig en gud, som står på pinde
der stiller, li'så snart jeg råber: Kom!
forkæler mig og altid la'r mig vinde
forstår, at det er mig, det handler om.*

Hvordan er disse forhold aktuelle for os i dag? Det må vi igen hver især vende med Gud:

Opfatter vi Gud som ham, der har skabt os til sin ære (Es 43,7.21), og som har købt os dyrt, for at vi ikke længere skal leve for os selv, men for ham, som døde og opstod for os (2 Kor 5,15)?

Eller er det omvendt, så jeg tror på en gud, som er til for mig? En gud, som er til for at curle⁴ mig igennem livet og hjælpe mig med at få et paradisliv her på jorden?

Og når Gud skuffer mine forventninger til ham, så har jeg vel ret til at blive vred på ham og skælde ham ud, og i værste fald at bruge det som en undskyldning for at vende mig fra Gud? Når vi glemmer Gud, bliver rollerne byttet om i vores hjerter og tanker. Vi styrter Gud af tronen og sætter os selv på den i stedet for. Vi tror, at Gud er til for os, og ikke, at vi er til for ham!

Den ophøjede Gud bor hos os

Bibelen forkynder det ophøjede og ærefrygtindgydende billede af Gud. En Gud, der

troner i det høje og det hellige, men som samtidig bor hos den, hvis hjerte er knust, og hvis ånd er nedbøjet i mødet med denne hellige Gud (Es 57,15). Hans højeste mål er ikke at give os Himlen på jorden, men han har ét altoverskyggende mål med alt: at lede os til og bevare os i det evige liv, som alene findes i en sand og levende tro på Jesus (Joh 17,3).

Folket på Jeremias' tid levede på afstand af Guds åbenbaring og var derfor styret af deres eget hjerte og deres egne tanker om, hvem Gud var. Derfor stod folket også uforstående og afvisende over for Jeremias' tale om Gud og bragte dermed den dom, som de forsøgte at undgå, over sig selv! Må Gud give os, at vi lærer af historien, så vi ikke er dømt til at gentage den!

1 Jer 8,7c; 5,4b; 5,5b bør oversættes som i Norsk Bibel (2007): "... mit folk kender ikke Herrens lov."

2 *Forstokkethed* beskriver en tilstand, hvor man afviser at ændre sine holdninger og handlinger, jf. Jer 3,17; 7,24; 9,13; 11,8; 13,10; 16,12; 23,17.

3 DO 1948 gengiver grundteksten mere præcist: "Taler nogen, han tale som Guds ord".

4 Betyder her: "fejle for, fjerne problemer", jf. curlingsporten.

TEMA

Gud er ikke en kammerat

Om guds frygt i Bibelen

AF CLAUS MUNK

.....

Der tales meget i Bibelen om *guds-frygt*. Mere end 300 steder står der direkte noget om at frygte Gud. Dertil kommer alle de indirekte steder. Guds frygt er noget helt grundlæggende. Men hvad rummer den bibelske guds frygt egentlig? Og hvilken betydning tilskrives den?

Der er noget paradoksalt ved Bibelens tale om guds frygt.

På den ene side er en afgørende dimension ved guds frygten netop frygten – eller rædslen – der udløses i mødet med den levende Gud.

Dette ser vi allerede i Abrahams tilfælde. Da Gud indgik sin pagt med ham, sænkede "et stort rædselsfyldt mørke" sig over ham (1 Mos 15,12). Meget apropos dette omta-

ler Jakob sin fars Gud som "Isaks Rædsel" (1 Mos 31,42).

Også profeten Esajas oplevede en form for rædsel (Es 6,1ff). Da han så Gud i hans ophøjethed, var det ikke alene dørtappene, der rystede. Det gjorde han også selv: "Ve mig, det er ude med mig."

Selv englebesøg udløser i mange tilfælde en påfaldende frygt. For eksempel blev Johannes Døberens far, Zakarias, "forfærdet" og "grebet af frygt", da han i templet så Herrens engel (Luk 1,12). Også hyrderne på marken blev "grebet af stor frygt", da de fik englebesøg (Luk 2,9).

Frygt og rædsel

Det er uendeligt overvældende at møde Skaberens selv. Ingen står uberørt med hænderne i lommerne. Nej, som salmisten

skriver: "Jeg gyser af rædsel for dig, og jeg frygter for dine domme" (Sl 119,120).

Måske et blik på dyrenes forhold til os mennesker kan være med til at kaste lys over dette forhold. Gud siger således til Noa efter syndfloden: "Hos alle de vilde dyr, hos alle himlens fugle, hos alle krybdyr på jorden og hos alle havets fisk skal der være frygt og rædsel for jer" (1 Mos 9,2).¹ Og så kommer årsagen: "de er givet i jeres magt."

Vi mennesker er helt og holdent i Guds magt. Når vi bliver os det bevidst, udløser det frygt og rædsel hos os, idet vi står som syndere over for ham. Det er jo uendelig alvor.

Job har sat ord på denne situation: "Men når han [Gud] vil noget, hvem kan så hindre ham? ... Derfor fyldes jeg af *rædsel* for ham, når jeg indser det, gribes jeg af

Rædsel; Ingen står uberørt med hænderne i lommerne, når de møder Skaberens selv

angst for ham. Gud har gjort mig *bange*, den Almægtige har slået mig med *rædsel*" (Job 23,13-16).

Det er ikke anderledes under den nye pagt. Heller ikke de nytestamentlige troende var "kammerater" med Gud. Under den store fiskefangst blev Peter og de andre disciple "grebet af rædsel" (Luk 5,9). Da Paulus blev mødt af Jesus uden for Damaskus, faldt både han og hans ledsagere til jorden (ApG 26,14). Og apostlen Johannes "faldt ... ned for hans fødder som død" (Åb 1,17)², da han på Patmos i et syn så den ophøjede Jesus.

I øvrigt har Jesus udtrykkeligt sagt, at der er én, vi skal frygte, nemlig "ham, der kan lade både sjæl og legeme gå fortabt i Helvede", altså Gud (Matt 10,28).

Disse få glimt af et meget stort tekstmateriale viser noget grundlæggende i de bibelske troendes forhold til Gud. Uden denne dimension af frygt og rædsel for Gud kan deres reaktionsmønster og liv med Gud ikke forstås.

En skat med uendelige rigdomme

Men dermed er ikke alt sagt om, hvad sand guds frygt rummer. For på den anden side er tillid, tryghed og glæde også afgørende dimensioner af guds frygt. Hvad skete der

nemlig også med de personer, der oplevede frygt og rædsel i mødet med den overvældende guddommelige majestæt, og som derfor bøjede sig for ham?

Tænk igen på Abraham. I forlængelse af det store rædselsfyldte mørke sluttede Gud pagt med ham og tilsagde ham selve den kommende verdens herlighed (jf. Rom 4,13). Og profeten Esajas oplevede under sin egen dødsdom, at hans skyld blev fjernet, og hans synd blev sonet. Hvilken lettelse!

Mange andre personer både i Gamle Testamente og Ny Testamente fik de herligste ord at høre fra den almægtige: "Frygt ikke!"³ Jesus selv mødte gang på gang mennesker med disse forløsende ord.

Hvad indebærer det? Jo, dermed kommer guds frygten hos de bibelske troende til også at rumme en mægtig dimension af glæde og tryghed og som følge heraf en helt unik kærlighed og hengivenhed til Gud.

For eksempel står der om Israels folk – få kapitler efter ordene om, at Gud skal være deres rædsel (Es 29,23!): "Du skal få tider med *tryghed*, en rigdom af *frelse*, af *visdom* og *kundskab*, frygt for Herren bliver din skat". (Es 33,6)

Dette er bemærkelsesværdigt. Frygt for Herren – guds frygt – karakteriseres her som

folkets skat! Og denne skat rummer en uendelig rigdom – tryghed, frelse, visdom og kundskab. Er det ikke herligt?

Dermed er situationen for den troende, – også i den gamle pagt – dybest set, som Paulus beskriver den: "I har jo ikke fået en ånd, som giver trællekår, så I atter skulle leve i frygt, men I har fået den ånd, som giver barnekår, og i den råber vi: Abba, fader!" (Rom 8,15).

Jubel og ærefrygt

Der er sket det, at "den fuldendte kærlighed fordrer frygten" (1 Joh 4,18). Men det ophæver ikke den hellige bæven for Gud.

Sand guds frygt er altså karakteriseret både ved frygt og rædsel for Herren – og ved glæde over og tryghed i Herren, ja, af kærlighed og hengivenhed til Herren. Mange salmer i Salmernes Bog udtrykker således jubel over at høre Herren til. Et par eksempler:

"Kom, lad os juble for Herren, bryde ud i fryderåb for vor frelses klippe. Lad os træde frem for ham med takkesang, bryde ud i lovsang til ham. For Herren er en stor Gud ... Kom, lad os kaste os ned, lad os bøje os, lad os falde på knæ for Herren, vor skaber, for han er vor Gud, og vi er hans folk, de får, han vogter" (Sl 95,1-3.6f). Her er jubel >

Indrømmet; Det lyder meget mærkeligt, at Gud skal være folkets rædsel, når de oplever hans indgriben til frelse

og ærefrygt, selvbevidsthed og ydmyghed forenet.

"Han lagde mig en ny sang i munden, en lovsang til vor Gud. Mange skal se det og frygte, og de skal stole på Herren" (Sl 40,4). Her ser vi desuden, at det at frygte Herren og det at stole på Herren ikke er modsætninger.

Gudsfrygt er dermed noget ganske andet end slavens frygt for en lunefuld slaveejer. Den er udtryk for Guds-barnets totalsituation i forhold til Skaberen og Frelseren – mit livs Gud, mit livs kilde. Det største i livet er at have fællesskab med Herren – og det værst tænkelige at komme bort fra ham.

Sand gudsfrygt er med andre ord noget unikt. Den er noget uendeligt stort og positivt. Og alt står og falder med den.

Nåden skaber gudsfrygt

Det er ikke kun det overvældende i mødet med den Almægtige, der skaber gudsfrygt. Det gør Guds tilgivelse også, når den modtages af det hjerte, der bæver for Gud: "Men hos dig er der tilgivelse, *for at man skal frygte dig*" (Sl 130,4).

Her er gudsfrygten et resultat af tilgivelsen!

Dette er helt i pagt med, hvad Paulus skriver til Titus: "For Guds nåde er blevet åbenbaret til frelse for alle mennesker og opdrager os til at ... leve ... *gudfrygtigt* i denne

verden" (Tit 2,11f). – Altså, nåden resulterer i et gudfrygtigt liv.

Der er således ingen modsætning mellem at få åbenbaret Guds nåde til frelse og så at frygte Gud i den bibelske forstand. De dele hænger i virkeligheden uløseligt sammen.

Det kommer til udtryk flere steder i Bibelen. Det hedder for eksempel i en profeti om Israels folk: "De skal hellige Jakobs Hellige, og Israels Gud skal være deres rædsel" (Es 29,22f). Dette vil ske, når folket ser Guds mægtige gerninger til deres frelse.

Indrømmet: det lyder meget mærkeligt, at Gud skal være folkets rædsel, når de oplever hans indgriben til frelse. Ja, men derfor kan det jo altså godt være sådan i det konkrete liv med Gud.

Noget lignende udtrykker kong David i Salme 5,8: "Men ved din store trofasthed kan jeg gå ind i dit hus; jeg kaster mig ned i dit hellige tempel *i ærefrygt for dig*."

Guds store trofasthed er ifølge dette vers selve livsgrundlaget for David. Og på det grundlag går han ind for Guds ansigt i templet. Hvad gør han så? Siger han så bare "hej" til Gud? Nej, han kaster sig ned i ærefrygt for Herren!

Igen: Det virker paradoksalt i vores optik. Men derfor kan det godt hænge sammen i livets virkelighed.

Gudsfrygt som motiv og mål

Foruden at være en frugt af nåden, er sand gudsfrygt også en motiverende og bestemmende kraft i det kristne liv. Det kommer Paulus ind på flere steder, for eksempel:

"Da vi nu ved, hvad det er at frygte Herren, søger vi at overbevise mennesker" (2 Kor 5,11). Og i Efeserbrevet 5,21ff motiverer han sine formaninger med ordene: "i ærefrygt for Kristus".

Gudsfrygten er også en målsætning for livet som kristen: "Da vi nu har disse løfter, mine kære, skal vi rense os selv for alt snavs på krop og ånd og være hellige i gudsfrygt" (2 Kor 7,1).

Endelig er frelsen i Jesus grundlaget for gudsfrygt: "Alt, hvad der behøves til liv og gudsfrygt, har hans guddommelige kraft skænket os gennem erkendelsen af ham, der kaldte os med sin herlighed og styrke" (2 Pet 1,3).

Jesus er i det hele taget selve gudsfrygtens hemmelighed (1 Tim 3,16). Gudsfrygten har sit udspring i hans person som Gud og menneske.

Alt godt udspringer af gudsfrygt

Alt godt udspringer af sand gudsfrygt. Det kommer til udtryk mange steder i Bibelen.

Josef frygtede Gud (1 Mos 42,18) – og

Claus Munk, f. 1948

Tidl. forlagsleder og missionskolelærer
Prædikant i LM

blev til velsignelse for mange. Det samme gjorde hebræernes jordemødre i Egypten (2 Mos 1,17) og reddede liv. Hvorimod Farao bragte ulykke over sit land, fordi han ikke frygtede Gud (2 Mos 9,39).

Moses taler til folket om "at frygte Herren vor Gud *til vort eget bedste* alle dage" (5 Mos 6,24). Videre læser vi: "At frygte Herren er *begyndelsen til visdom*, enhver, der gør det, bliver såre klog" (Sl 111,10). Og: "De, der frygter Herren, har *fællesskab med ham*" (Sl 25,14). Derfor: "At frygte Herren er en kilde til liv" (Ordsp 14,27).

Paulus taler om, hvordan gudsfrygt "bærer lønnen i sig selv" (1 Tim 6,6 – gl. overs.: "en stor vinding"). Han fastslår også, at "gudsfrygten er nyttig til alt og har løftet i sig både for dette liv og for det, som kommer" (1 Tim, 4,8).

Manglen på gudsfrygt er ensbetydende med at være troløs mod Herren, og det har bitre følger: "... du skal indse, hvor ondt og bittert det er, at du svigtede Herren din Gud og ikke frygtede mig, siger Herren, Hærskars Herre" (Jer 2,19).

Ikke at frygte Herren er altså det samme som at være troløs mod Herren og svigte Herren. Moses har et sted udtrykt meget kort, hvad gudsfrygt rummer: "Herren jeres Gud skal I følge, ham skal I frygte, og hans

befalinger skal I holde, ham skal I adlyde, ham skal I tjene, og ham skal I holde fast ved" (5 Mos 13,5).

Gudsfrygt er således både at følge Herren, holde hans befalinger, adlyde ham, tjene ham og holde fast ved ham – og "elske ham" (5 Mos 10,12).

Øv dig i gudsfrygt

Uden gudsfrygt eksisterer der intet liv med Gud. Derfor er det helt afgørende, at vi bliver bevaret i gudsfrygt.

Vores store problem som faldne mennesker er, at vi ikke i os selv har gudsfrygt "for øje" (Rom 3,18). Det ligger ikke til os at frygte Gud.

Hvad stiller vi op med det?

Vi må bede om, at Gud vil lære og lede os til at leve i gudsfrygt med det indhold, som sagen har i Guds ord. "Øv dig i gudsfrygt," opmuntret og tilskynder Paulus sin unge ven Timotheus (1 Tim 4,7). Det må vi også gøre, både unge og ældre.

Det skulle jo ikke gerne gå os, som det skal gå for mange i de sidste tider: "i det ydre har de gudsfrygt, men de fornægter dens kraft" (2 Tim 3,5).

De skabte ting skal rokkes, skriver Hebræerbrevets forfatter, "for at de ting, som ikke kan rokkes, skal bestå." Og så fortsæt-

ter han: "Lad os derfor takke for, at vi får et rige, der ikke kan rokkes, og med tak tjene Gud, som det er hans vilje, *i gudsfrygt og ærefrygt*" (Hebr 12,28). Og så føjer han en yderligere begrundelse til: "For vor Gud er en fortærende ild."

Det sidste gør ikke hverken nåden, frelsen eller håbet mindre, men sætter det alt sammen i det rette, store og dybe perspektiv.

At frygte og kende Gud er befriende. Det jager al anden frygt bort. Som kong David udtrykker det: "Herren er mit lys og min frelse, hvem skal jeg da frygte? Herren er værn for mit liv, hvem skal jeg da være bange for?" (Sl 27,1)

Eller sagt med Paulus: "Er Gud for os, hvem kan da være imod os?" (Rom 8,31)

- 1 Det er de samme ord for "frygt" og "rædsel", der her er brugt i den hebraiske grundtekst, som bruges om menneskers forhold til Gud.
- 2 Bl.a. på denne baggrund har jeg svært ved at anse en del himmel-beretninger, der florerer i dag, som specielt troværdige.
- 3 F.eks. Klages 3,57

TEMA

Vi skal frygte og elske Gud, så vi ...

AF SVERRE BØE

Hvordan skal vi leve ret i vores konkrete hverdag? Det gør vi netop ved at lade guds frygt præge vores liv, side om side med kærligheden til Gud. De to ting hænger sammen. Guds frygten er sund, hvor den findes sammen med kærligheden til og fra Gud.

Der findes modsat også en usund "frygt" for Gud, som skaber angst, passivitet og slaveri. Og der findes en usund "kærlighed" til Gud, som bare er sentimental og uden reelt indhold.

Ikke alt, hvad Luther udtænkte, var lige genialt. Men der var rigtig mange af hans formuleringer, som er virkelig geniale. Det gælder ikke mindst hans indledende forklaring til hvert af de ti bud: "Vi skal frygte og

elske Gud, så vi ikke ..., men i stedet ..."

Når det handler om guds frygtens konsekvenser for livet, er afvejene mange, og kirkehistorien har vist os, at der er en reel risiko for at havne i enten grøften med sygelig guds fobi eller i den sentimentale grøft. Alligevel tog Luther altså chancen og omtalte vejen til et helstøbt liv som kristen med ordene *guds frygt* og *kærlighed*. Det var, fordi han så ofte fandt disse ord i Bibelen selv.

Bibelsk ordpar

Jeg har i mange år forgæves ledt efter steder i Bibelen, hvor dette ordpar er sammenstillet – ordret, i samme tekst. Men når vi læser i Femte Mosebog, er vi flere steder meget tæt på (6,2-5 og 10,12f), dog kommer der andre verber ind imellem, som "at lyde", "at følge" eller "at holde" Guds bud.

Men når Paulus i Andet Korintherbrev 5 forklarer, hvorfor han bruger hele sit liv på noget så risikabelt som mission, får han brug for ordene *frygt* og *kærlighed*: Efter en lang beskrivelse af døden og dommen, hvor vi hver især skal stå alene foran Gud, til dom for vores liv, siger han det således: "Da vi nu ved, hvad det vil sige at *frygte* Herren, søger vi at overbevise mennesker ..." (v.11). Selvfølgelig den tanke, at et medmenneske kan blive dømt skyldig for Kristi domstol og gå evigt fortabt, driver ham til mission.

Men blot tre vers herefter angiver han et andet aspekt af sin begrundelse for at drive mission: "For Kristi *kærlighed* tvinger mig" (v.14).

Jeg mener derfor, at vi kan sammenfatte pointen i følgende formulering: "Vi skal frygte og elske Gud, så vi driver mission!"

Sverre Bøe; Gud har hverken behag i en neurotisk gudsfobi eller i en sentimental religiøsitet

Således ser vi, at frygten for, at et medmenneske – en, som lever "uden håb og uden Gud" (Ef 2,13), og som "af naturen er et vredens barn" (Ef 2,3) – skal gå fortabt, drev Paulus til aktiv evangelisering og mission. Og side om side med denne frygt "tvang" kærligheden fra Kristus – og kærligheden til Kristus – ham til at indskærpe det over for alle mennesker: "Lad jer forlige med Gud!" (2 Kor 5,20).

Gudsfrygt på basis af evangeliet

Men også i mit daglige liv – med hus, hjem, samliv, økonomi og arbejde – har frygten for Gud en plads. Hele livet skal være "helligt" og indviet til Gud. Paulus taler om, at vi skal komplettere eller "fuldføre" vores helliggørelse "i frygt for Gud" (2 Kor 7,1). I den autoriserede danske bibeloversættelse er det oversat lidt frit: "Da vi nu har disse løfter, mine kære, skal vi rense os selv for alt snavs på krop og ånd og være hellige i gudsfrygt".

Selve tanken om, at vores hverdagsliv skal styres såvel af "helliggørelse" som af "frygt for Gud", er måske årsagen til, at både *Bibelen på Hverdagsdansk* og *Den Nye Aftale* omskriver verset så frit, at hele gudsfrygten bliver helt og aldeles væk i deres særdeles frie gengivelser. Det, synes jeg, er meget

beklageligt.

Og allerede blandt de gamle håndskrifter til NT på græsk er der et gammelt papyrushåndskrift (*Papyrus 46* fra ca 200 e. Kr.), som simpelthen har erstattet ordet *frygt* (græsk: *fobos*, som i *fobi*) med *kærlighed* (græsk: *agape*).

Men der er ingen tvivl om, hvad der faktisk står i samtlige af de andre håndskrifter; Paulus sagde rent ud, at en sund frygt for Gud skal præge min hverdag. Hvordan sker det så? Det forklarer han i samme vers: "Vi skal rense os for alt snavs på krop og ånd" (2 Kor 7,1). Og dette begrundes han med selve evangeliet: "Da vi nu har disse løfter ...", nemlig løfterne om, at "jeg vil være jeres fader, og I skal være mine sønner og døtre" (2 Kor 6,18).

På den baggrund er gudsfrygt ikke noget neurotisk noget. Ludvig Holberg skriver et sted om en hypokondrisk gudsfrygt. Men det er altså ikke noget bibelsk ideal. Det er derimod på baggrund af løfterne i evangeliet, at kristen gudsfrygt får sin rette udformning.

Gudsfrygt 24/7

Betyder det, at jeg hele tiden skal tænke på, at jeg skal frygte og elske Gud? Det er svært at mene, at disse tanker bogstaveligt tal

skal fylde sindet hvert sekund, samtidigt med at jeg skal koncentrere mig om mit arbejde. Og det er heller ikke meningen, at jeg ikke får plads til mit medmenneske, fordi jeg konstant går rundt og kun tænker på Gud. Det handler mere om en grundindstilling, der præger mig 24/7.

Og her er der et endnu større spørgsmål, som presser sig på: Er det overhovedet muligt både at frygte Gud og elske næsten samtidig? Er der plads til begge disse to store følelser samtidig? Hvad vil en dygtig psykolog mon svare på det? Er det muligt og ønskeligt?

Vi forstår, at Bibelen vil vise os en virkelighed, hvor Gud fylder temmelig meget hos os. Han er så nær ved os, at det sømmer sig at folde hænderne over vores måltider og bede Gud om at velsigne dem for os. Han er virkeligt til stede i vores samliv, så ingen skal indlede et ægteskabeligt samliv uden først at have fået det indviet til Gud gennem en offentlig pagt. Og jeg skal takke Gud – og ikke Darwin eller tilfældighederne – for glæden over fuglenes sang og samspillet i naturen.

Apostlen sammenfatter *alt* i vores relation til Gud på denne måde: "Hvad I end gør, i ord eller gerning, gør det alt sammen i Jesu navn, og sig Gud Fader tak ved ham" ➔

Ønsker du, at det var dig, der havde råd til alle de fede ferier? Du skal ikke begære det, de andre har. Lad Gud fylde mere i dit liv, så han kan lære dig at være tilfreds med det, du har.

FOTO: ELENA BERRIDY

(Kol 3,17). Bibelen angiver høje mål, for at bruge et ord fra sportslivet. Det gjorde Jesus også selv, da han i bjergprædikenen sagde: "Vær da fuldkomne!" – og normen er: "sådan som også jeres himmelske Fader er fuldkommen!" (Matt 5,48).

Og dette siger Jesus som konklusion på et afsnit, hvor han taler om vores ord og sindstilstand (v.21-27), om ægteskab, skilsmisse og begær (v.27-32), om at sværge (v.33-37) og om vores forhold til venner og uvenner (v.43-48). Det er på sådanne områder, Jesus kræver "fuldkommenhed" af os. Vi fornemmer dermed klart, at vi kan få brug for at bede Gud om at lære os både gudsfrygt og kærlighed til ham.

Begær ikke Thomas' biceps!

Lad os sige det endnu mere konkret: Ole skal

ikke begære Kristians nye Harley Davidson! Hvordan kan han undgå at gøre det? Den er jo så smart! Jo, ved at frygte Gud og elske ham! Og Joakim skal ikke begære Thomas' store biceps! Hvis han frygter og elsker sin Gud på rette vis, vil han være tilfreds med den krop, Gud har givet ham, og for øvrigt give den den styrketræning og den mad, som en velovervejede livsstil tilsiger ham.

Og Cecilie skal ikke begære sin venindes fede bankkonto! Hvordan kan hun så undgå at gøre det? Jo, ved at fokusere mere på Gud, så hun lærer både at frygte og elske ham mere. Så vil hun – måske – kunne blive mere tilfreds med det, hun selv har, og i øvrigt stole på, at Gud vil hjælpe hende til at holde styr på sine egne penge, så de slår til, og så hun selv kan leve et nøjsomt liv i gudsfrygt (1 Tim 6,6).

Kan man så tale om at have en hellig Facebook-profil? Ja, for hvad er alternativet? En u-hellig Facebook-profil? En Facebookside, som er undtaget fra Himlens tilsyn? Har jeg mon en hellig gaspedal i min bil? En pedal, som ikke skal trædes længere ned, end at bilen bevæger sig inden for lovens rammer?

Nogle vil mene, at det bliver lovisk at leve på denne måde. Men så skal vi se nøje efter, om vi ellers ikke afviser dele af Guds eget ord i Bibelen. Det er ofte særdeles konkret. Og Luther kunne være utrolig konkret, det ved enhver, der har forsøgt at lære hans forklaringer til De ti bud udenad – ikke mindst det tiende, hvor han både nævner vores næstes tjenere og æsel/kvæg!

Lev på en ny måde!

Bibelen betoner på mange måder, hvordan

Sverre Bøe, f. 1958

Cand.theol. 1984 og dr.theol. 1999
 Professor på Fjellhaug International University College, Oslo

det kristne liv er anderledes end det gamle. Vi skal leve på en ny måde. Særlig tydeligt kommer det frem i udtrykket *hellig*. *Hellig* betyder: skilt ud, sat til side. En præcis og klassisk definition er: *Skilt ud fra verden, og indviet til Gud*. Gud vil have sit folk for sig selv. Han deler os ikke, hverken med Satan, verden eller vores gamle kød.

Og det omhandler i Bibelen alle livets forhold. Om min krop står der, at den er "et tempel for Helligånden" (1 Kor 6,19). Også vores legemer skal fremstilles for Gud "som et levende og helligt offer, til Guds velbehag" (Rom 12,2). Og det kaldes udtrykkeligt for vores "åndelige gudstjeneste".

Læg mærke til, hvor konkret Bibelen forklarer en sådan "åndelig gudstjeneste": De efterfølgende vers handler om livet i min menighed (Rom 12,3-8), hævn (12,19f), offentlige love (13,1-5), skat (13,6) og kød og vegetarmad (14,1-23).

Dermed ser vi også, at kærlighed til Gud hænger nøje sammen med kærlighed til min næste. Jesus selv lærte os, at "alt, hvad I har gjort mod en af disse mine mindste brødre, det har I gjort mod mig" (Matt 25,40).

Bibels pointe er, at vi her og nu skal leve i tjeneste for de mennesker, Gud sætter os sammen med. Vi fristes måske til at flygte

til en anden virkelighed: "når bare jeg kommer i den og den vennekreds og menighed, så skal jeg nok leve Gud til ære!" Men det er i den aktuelle virkelighed her og nu, at min kærlighed til Gud og min guds frygt skal praktiseres.

Frygter for, at Gud forlader mig

Frygten for Gud handler om risikoen for, at Gud vil forlade mig, som David bad: "Kast mig ikke bort fra dig, og tag ikke din hellige ånd fra mig!" (Sl 51,13). Han havde jo set, hvordan det gik med Saul.

Vores evangeliske arv giver os en nyttig hjælp til at skelne her: Den usunde angst eller frygt for Gud er frygten for, at Gud skal *komme*, komme efter mig og stille mig til ansvar. Men den sande frygt for Gud er frygten for, at Gud skal *gå*, gå fra mig, forlade mig.

At være en kristen er at leve i et opgjørt forhold til Gud. Jeg giver mig ikke ud for at være nogen anden end den, jeg er. Jeg kender hans krav til mig, og jeg indser, at jeg ikke magter at leve op til de krav. Men jeg kender en, som magtede at gøre det for mig: Jesus.

Hvis så Gud beder mig om at træde frem, så har jeg ikke andet at svare, end endnu en gang at kapitulere og indrømme alt, som

det er. Jeg må bede om nåde, og jeg vover at gøre det, i Jesu navn.

Jeg frygter ikke længere opgøret. Jo, ofte gør jeg det nok alligevel. Men jeg behøver ikke at gøre det, for min sag er flyttet hen til Jesus. Alle Guds krav til mig må Jesus opfylde på mine vegne.

Alligevel fortsætter jeg altså med at frygte Gud. Jeg er bange for, at han skal forlade mig. Eller måske er det mere rigtigt at sige, at jeg er bange for, at jeg skal komme bort fra ham, forville mig væk fra ham. Det er sket for så mange førhen. Det kan også ske for mig. Jeg har ikke nået målet endnu.

Mit fokus skal ikke være på min egen guds frygt, kærlighed eller helliggørelse, men på ham. Jeg må have mit blik fæstet på ham, der er troens banebryder og fuldender (Hebr 12,1f). Ham skal jeg frygte. Ham skal jeg elske. Han skal fuldende min vandrang.

Gud har hverken behag i en neurotisk guds fobi eller i en sentimental religiøsitet. Gud har heller ikke brug for mine gode gerninger. Men min næste har brug for dem.

Lad os derfor frygte og elske Gud, så vi ...

HORISONT

Spalten, hvor redaktionens medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng.

Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

En aktuel kristen bøn

Herre Jesus, vil du forhindre, at vi slår os så behageligt til ro i vores sorgfrie og urolige samfund, at vi glemmer, at krig er et grundvilkår i livet som kristen? Ikke krig mod kød og blod, men mod mørkets hær, som er fyldt med raseri mod os.

Hjælp os, Herre Gud, til at se fjenden og til at bruge evangeliets svar, evangeliets våben og evangeliets løsninger, som alene er tilstrækkelige i denne konflikt. Vend os derfor igen mod korset, mod trofast, herlig og taknemmelig proklamation af evangeliet, så vi dræber selvet og følger Herren Jesus, som stod op igen på vores vegne.

Vi beder igen, Herre Gud, om, at vi ikke må tænke for stort om Djævelen, for ligegyldigt hvor ond og fuld af raseri og led han er, er han i princippet en besejret fjende. Derfor takker vi dig for Lammet's sejr. Men vi vil heller ikke tænke for småt om ham, så vi kom-

mer til at stå uden beskyttelse. Beskyt vores sind. Forøg vores selvdisciplin. Forøg vores evne til at opdage, at de vigtigste spørgsmål i den lokale kirke ikke handler om partipolitik: Hvem der er oppe, og hvem der er nede, hvem der er populær, og hvem der ikke er, og heller ikke hvilken farve tæppet har, eller om en eller anden stikker næsen for langt frem.

Djævelen er en brølende løve, der søger, hvem han kan opsluge, men samtidig går han ofte listigt til værks og forfører de udvalgte, hvor det er muligt. Derfor: led os ikke ind i fristelse, men fri os fra det onde. For dit er Riget og magten og æren i evighed. Amen.

Bønnen er formuleret af D. A. Carson som afrunding på en udlægning af Johannes' Åbenbaring 12 om "et slagtet lams underlige sejr" i bogen *Forargeligt – kors og opstandelse*, s.118

Vigtigt; Stilhed kommer ikke af sig selv, men skal aktivt findes

Stilhed

Jesus og yoga. Ikke umiddelbart to ord, der hører sammen. Ikke desto mindre kan Yogafaith – yogaøvelser kombineret med bibellæsning og bøn – være på vej ind i det danske kirkeliv, i hvert fald ifølge Kristeligt Dagblad den 22. maj 2015.

Yogafaith er et amerikansk koncept, som gennem de sidste 10 år har arbejdet på at kombinere yoga og kristendom. Det er ikke noget nyt at forsøge at kombinere bestemte øvelser og metoder med bøn til Gud. Meditation, Kristuskransen, retræte, pilgrimsvandring, for at nævne nogle af dem, er alt sammen hjælp til bøn- og tros- liv.

At metoderne er hentet fra andre sammenhænge end den evangelisk-lutherske tradition, er ikke nødvendigvis i sig selv diskvalificerende. Bevidstheden om at "have kroppen med" har måske ikke haft så stort et fokus i vores sammenhænge. Og dog, vi er jo ikke ukendte med foldede hænder, håndspålæggelse eller bøn på knæ, eller med at søge ind i et lønkammer eller op på et bjerg for at bede til Gud.

Samtidig er der i vores tradition en klar bevidsthed om, at ingen vejtrækningsøvelser eller bestemte siddestillinger kan føre

os nærmere Gud; det er kun Jesus, som kan det, og det er sket ved Jesu blod (Ef 2,13). Følelse af nærvær og ro er heller ingen garanti for bønørelse eller frelsesvished; det er også kun Jesus, der kan give det.

Der kan ved lejlighed være god grund til at nævne en række kritikpunkter af fænomenet Yogafaith. Men selve det, at der søges efter rum til stilhed med Gud, skal tages alvorligt. Stilhed kommer ikke af sig selv, men skal aktivt findes.

Sådan har det nok altid været, selv om jeg helt uvidenskabeligt tror, at der i vores tid er en mere udbredt larm og travlhed end før. Vores vestlige livsstil undertrykker behovet for alene- og stilletid. Det kan ligefrem være ubehageligt at møde sig selv og sine tanker uden mulighed for at overdøve dem. Og der bliver måske endda set skævt til dem, der søger ro, ensomhed og det enkle liv.

Som tilflyttet nordmand er jeg blevet spurgt mange gange, om jeg ikke savner naturen i Norge. Og jo, mage til natur findes der ikke her i Danmark, her er dog så meget andet smukt. Men jeg savner et sted at være alene, hvor jeg kan søge ensomheden. Og ikke kun det at være alene, men også det at finde ro, uden en larmende hovedvej i nærheden. Det kan norske fjelde hjælpe

med, men de findes ikke her. Så derfor skal stilheden findes andre steder.

Både voksne og børn har brug for ro og stilhed – til hvile, til refleksion og til at glæde sig over livet. Men ikke mindst er der brug for stilhed til at grunde over Guds ord, til syndserkendelse og til bøn og tak til Gud.

Derfor skal der kæmpes for den stille stund. Måske skal der omprioriteres på, hvordan dagens timer bliver brugt. Måske skal der en bestemt ramme til for at finde ro, eller søges inspiration hos mennesker, som evner at finde stilheden. Men som Salme 1 beskriver, er der i hvert fald ingen tvivl om, at der følger velsignelse med at "grunde over Herrens lov dag og nat" – lad os stræbe efter det!

RVR

FOR TROEN

EN FORSMAG PÅ NYSKABELSEN

EN PRÆDIKEN OVER MARKUSEVANGELIET 7,31-37

AF CARSTEN ELMELUND PETERSEN

.....

Beretningen om den døve og stumme mand, der bliver helbredt af Jesus, peger på tre pointer: 1) Gud og Jesus har magt til at sætte grænser for det onde. 2) Men her i livet virker Gud og Jesus ofte i det skjulte. 3) Underet er en lille nyskabelse, der er et forvarsel om den store nyskabelse af Guds rige – uden sygdom, svaghed og handicap.

Jesus drog igen bort fra egnen ved Tyrus og kom over Sidon til Galilæas Sø midt igennem Dekapolis. Og folk kom til ham med en, der var døv og havde svært ved at tale, og de bad ham om at lægge hånden på ham. Jesus tog ham afsides, væk fra skaren, stak sine fingre i hans ører, spyttede og rørte ved hans

tunge; og han så op mod himlen, sukede og sagde til ham: »Effatha!« – det betyder: »Luk dig op!« Og straks lukkede hans ører sig op, og det bånd, der bandt hans tunge, blev løst, og han kunne tale rigtigt. Jesus forbød dem at sige det til nogen; men jo mere han forbød dem det, jo ivrigere fortalte de om det. Og de var overvældede af forundring og sagde: »Han har gjort alting vel. Han får både de døve til at høre og de stumme til at tale.«

I teksten ser vi et hændelsesforløb. Jesus er hovedpersonen, men der er en vigtig birolle. Det er en stakkels mand. Han kan ikke høre, og evnen til at snakke og formulere sig er aldrig blevet udviklet.

Prøv at forestille dig selv i den situation. I skolen kunne du ikke høre, hvad der blev

sagt. Du kunne ikke deltage i undervisning og leg på lige vilkår med de andre. Du kunne ikke få uddannelse og job. Du kunne ikke høre musikken i radioen. Du kunne ikke tale i telefon osv. Du var afskåret fra almindeligt socialt fællesskab og helt afhængig af, at dine nærmeste tog sig af dig, uden at du kunne gøre gengæld på en relevant måde i fællesskabet.

Det er en ulykkelig situation – og tænk, at de fleste af os er privilegeret med hørelse og evne til at snakke, så vi kan deltage i almindelig snak og socialt fællesskab. Den gode skaber, vores himmelske far, har givet os livet, muligheder, evner og udrustning. Taknemmelighed til den gode Gud, der vil os det så godt, bør være vores daglige grundstemning.

Skaberkraft; Jesu helbredelse af manden er en lille genoprettelse, en lille nyskabelse

Jesus har magten til at sætte grænser for det onde

Hændelsesforløbet viser, at Jesus har magten til at sætte grænser for det onde. Det er min *første pointe*. Jesus gør et under, der sætter den stakkels mand fri fra hans alvorlige handicap.

Ganske vist var der mennesker, der havde omsorg for staklen. Man kan ikke anklage hans nærmeste for omsorgssvigt i den situation. Men Jesus går et skridt videre og gør et under, så han både kan høre og tale, og faktisk står der ikke blot i teksten, at han kunne tale, men han kunne "tale rigtigt".

Manden var ikke døvstum. Han har kunnet udsende lyde og har lært noget tegnsprog, mimik og kropssprog. Hans døvhed havde lagt bånd på hans evne til at lære at tale. I den situation kommer Jesus til og gør det under, at han får en god hørelse. Dermed fik han en nødvendig evne til at kunne udvikle sit sprog. Men det tager jo måneder og år.

Underet må indebære, at Jesus foretog en nyskabelse, så manden lige på stedet fik givet både ordforråd og formuleringsevne og evne til at forstå, hvad de andre sagde. Det har forandret mandens liv og gjort et stort indtryk på dem, der oplevede det. Jesus har altså magten til at nyskabe.

Nedbrydning og genoprettelse

Lidelsen i menneskelivet er en konsekvens af den ødelæggelse og nedbrydning af skaberværket, som ikke var Guds oprindelige vilje. Gud skabte verden og mennesket godt, men synd, lidelse og død er nu en del af den nedbrydning, som vi mærker. Gud opretholder dog stadig verden. Derfor er jorden ikke gået under trods nedbrydning og ødelæggelse.

Kloge menneske vil belære os om, at vi ikke må have urealistiske forventninger til livet og dets muligheder. Men hvis vi tror på en Gud, som skaber og opretholder, så burde det jo være anderledes. Ordet længsel bruger vi ikke ofte, men det er betydningsfuldt. Realistiske forventninger? Ja, men har du og jeg en længsel efter noget andet og bedre? Har du og jeg en forventning om, at det onde og nedbrydningen ikke længere ødelægger vores liv? En længsel efter, at syndefaldets konsekvenser skal være ophævet? Vi må have lov til at tro og længes efter små nyskabelser i livet før døden og den store nyskabelse ved Jesu Kristi genkomst.

Da Jesus gjorde underet, så han op imod himlen, sukkede og sagde "Effata" til Gud – det betyder: "luk dig op".

Jesu under er et udtryk for, at Gud, vores

himmelske Fader, er kommet nær med sin mægtige skaberkraft. Det er den samme skabermagt, der skabte verden af intet. Jesu helbredelse af manden er en lille genoprettelse, en lille nyskabelse. Det er en lille manifestation af Guds rige, men kun som noget foreløbigt. Jesus har en sorg over lidelsen blandt sine skabninger, og en længsel efter, at denne lidelse skal ophøre.

Gud virker ofte i det skjulte

Jesus er på vej fra Tyrus via Sidon og til Galilæas sø midt igennem området Dekapolis. Og så møder han denne stakkel. Der er nogle små antydninger i teksten, som man ikke umiddelbart ser betydningen af, men som er vigtige for at forstå den måde, som Jesus arbejdede på.

Da Jesus møder den døde, der også har svært ved at tale, og vil give ham hørelse og talemagter, så trækker han ham af sides, væk fra skaren. Og da Jesus har udført underet, foretager han en markering: "Jesus forbød dem at sige det til nogen; men jo mere han forbød dem det, jo ivrigere fortalte de om det." Tiden var ikke moden til offentliggørelse. Indtil opstandelsen påskemorgen skulle der holdes lav profil.

I teksten er der en detalje, som måske viser lidt af, hvorfor det var sådan: Jesus pas- ➤

Et positivt doms-budskab; Gud vil ved Jesu Kristi genkomst endegyldigt gøre op med det onde!

serede forbi Galilæas Sø.

Der er måske en forbindelse mellem, at søen, der ofte omtales som Geneserat Sø, her kaldes Galilæas Sø og så den afventen med offentliggørelse af underet, som vi ser. Jesus kom selv fra Galilæa, fra byen Nazaret. Og Galilæa og galilæere var ko-deord for en ubehagelig stemning på Jesu tid.

Nogle år før havde en mand, Judas Galilæeren, stået frem og foranstaltet et oprør imod den romerske besættelsesmagt. Han samlede op mod 2.000 mand til et oprør mod en romersk skattestigning. Det førte til, at op imod 2.000 jødiske mænd blev korsfæstet af romerne. Se for dit indre blik et stort område, hvor der er fældet træer for at rejse 2.000 kors. Prøv at forestille dig de 2.000 kors på en lang stribe. Og se for dit indre blik de 2.000 enker med hænderne fulde af de efterladte faderløse børn på en lang stribe. Det førte til et stort traume i den jødiske folkesjæl.

Der var i Israel en frygt for, at tragedien kunne gentage sig. Jesus var fra Galilæa. Altså udgjorde Jesus en potentiel risiko. Da det endelig gjaldt, sagde en af de kloge folk, at det var bedre, at én mand døde for folket, end at hele folket skulle gå til grunde. Det var kloge ord på baggrund af

folkets bitre blodige erfaring. Jesus ville ikke puste til ilden. Han ville ikke blive en politisk martyr, men en stedfortræder til frelse.

Sådan virker Gud ofte i det skjulte. Det er min *anden pointe*. Jesus hjælper en stakkels mand på en diskret måde. Hvis han havde stået frem med store proklamationer, så var der folk, der ville gøre ham til en helt og martyr, og så var Jesus Galilæeren blevet en efterfølger af Judas Galilæeren.

Jesus vidste, at han skulle lide og dø. Den plan fulgte han hele vejen til Jerusalem. Han blev korsfæstet for at tage straffen for al verdens synd. Derfor kan du og jeg modtage syndernes forladelse ved Jesu blod. Derfor giver hans kors mening for os i dag, i modsætning til de 2.000 andre kors, som jeg har nævnt. På den baggrund kan syndernes forladelse forkyndes til modtagelse i tro for os. Jesus blev korsfæstet, men ikke for at nægte at betale skat til kejseren i Rom. Jesus døde i en højere sags tjeneste.

I sit virke havde Jesus også det anliggende, at synden, døden og Djævelen og al nedbrydning i skaberværket skulle besejres. Det kom til udtryk i underne. Ved nyskabelsen skal Guds rige bryde igennem, uden at noget godt holdes tilbage.

Et forvarsel om det fuldendte Guds rige

De mennesker, der havde oplevet, at Jesus gav manden sin hørelse og talemateriale tilbage, var overvældede af forundring. De forstod, at Guds rige var kommet nær. Det var en lille nyskabelse i mandens liv, at han kunne "tale rigtigt". De siger om Jesus: "Han har gjort alle ting vel". Jesu underer er altså et forvarsel om, at Gud nyskaber os mennesker, når han nyskaber himmel og jord, et forvarsel om Guds rige i evigheden uden sygdom, svaghed og handicap. Det er dagens *trede pointe*. Vi må tro på Guds nyskabelse i livet både før og efter døden.

I anledning af det præsteløfte, jeg netop har aflagt, vil jeg præsentere min personlige bekendelse:

- Jeg tror på en skabende og opretholdende Gud, og at denne Gud er kommet til os gennem sin søn Jesus Kristus.
- Jeg tror på en frelsende og forløsende Gud, og at denne Gud frelser og forløser gennem sin søn Jesus Kristus.
- Jeg tror på en nyskabende Gud, og at denne Gud nyskaber os ved troen på Jesus Kristus.
- Jeg tror, at det er den samme Gud, Fader Søn og Helligånd, der både skaber, opretholder, frelser, forløser og nyskaber. Alt

Carsten Elmelund Petersen, f. 1956
Lektor på Dansk Bibel-Institut

det får vi del i gennem Jesus Kristus, og derfor må vi altid have ham for øje i vores liv her i tiden.

- Gud nyskaber os i det indre menneske ved troen på Jesus Kristus, og ved tidens ende nyskaber Gud verden, så der ikke længere er synd, sygdom, handicap, lidelse, død og sorg. Det er Kristus-troende mennesker, der som nyskabte mennesker ved opstandelsen fra de døde, skal leve evigt i kærlighed, fred og glæde. Livets store prøvelse består i en kamp for at holde fast i troen på Jesus i tålmodighed og forventning om nyskabelsen.

I mit præsteløfte har jeg lovet at forkynde evangeliet med regnskabsdagen for øje. Sagen er, at der kommer en dag, hvor Gud vil holde dom over denne verden. En del mennesker har ubehag ved ordet *dom*. Man kan også have sine bange anelser for mennesker, man kender, og som man måske holder meget af: Hvordan skal det dog gå dem, når Gud kræver dem til regnskab?

Gud er almægtig og alvidende. Gud har altid og alle steder haft et overvågningskamera, så han på regnskabsdagen kan konfrontere enhver af os med vores livs synder. Ind imellem bliver det afsløret allerede her i tiden, at nogle har levet et dobbeltliv.

Gud er også kærlighed, og kærlighed og tvang er uforenelige størrelser. Gud tvinger ikke dem, der fravælger ham. Men som kristne mennesker skal man ikke flyde sammen med de andre. Man skal være sig selv og hvile i Gud i troen på Jesus Kristus. Så kan man forvente noget godt i dommen.

Budskabet om regnskabsdagen, dommen, er dermed et positivt budskab. Endelig, langt om længe vil den gode Gud bruge sin magt til at rydde op i al ondskab, manipulation, magtmisbrug, bagtalelse osv. Mange kristne mennesker bruger resurser på at kæmpe med spørgsmålet: Hvorfor er der så meget ondt i verden, og hvorfor skulle jeg rammes? Det glade budskab om regnskabsdagen, dommen er: Det onde stopper en dag! Gud vil ved Jesu Kristi genkomst endegyldigt gøre op med det onde!

Vejen til nyskabelse går gennem dom. Alle fejltagelserne, misforståelserne, som du kæmper for at rydde op i, og som du til tider har heftige bekymringer over, men som bare ikke kan klares, fordi du har truffet beslutninger og foretaget handlinger tidligere i dit liv – disse ting kommer under dom.

Men vær ikke bekymret. Bed til vores Herre, Jesus Kristus for de ting og forhold, som du står magtesløs over for. Han vil klare det. Han har jo al magt i himmel og på jord.

Igennem Guds dom og nyskabelse bringer han orden på det.

I nyskabelsen af jord og himmel skal alle menneskelivets goder være der i samme rene form, som da Gud skabte verden første gang.

Men i forhold til vores erfaringer vil det være anderledes for os. Vi vil opleve en ny tilstand: Ingen sygdom, ingen handicap, ingen smerte, ingen lidelse, ingen død og ingen sorg. Ingen ondskab, ingen omsorgs- svigt, ingen manipulation, ingen magtmis- brug, ingen panikløsninger, ingen bagtalel- se, ingen forbrydelser, ingen brandslukning.

De mennesker, der så Jesus gøre et under, sagde: "Han har gjort alle ting vel". Efter nyskabelsen skal Guds rige være fuldbyrdet, så intet af det gode holdes tilbage. Så kan det i fuldentd betydning siges: "Han har gjort alle ting vel".

Artiklen er en let bearbejdning af en prædiken ved ind- sættelsesgudstjeneste i Hillerød kirke d. 18. august 2013.

FOR TROEN

KOM SÅ, DRENGE!

AF INGER MARGRETHE KOFOD-SVENDSEN

.....

For nogle dage siden havde jeg fornøjelsen af at køre et barnebarn til fodboldstævne på et større stadion. Det vrimlede med drenge i 10-års alderen, og allerede i omklædningsrummet var der snak, latter og spændt aktivitet.

Jeg tænkte på, hvordan træneren skulle få styr på dem. Men da han samlede sine bolde op og gik mod døren, sagde han helt roligt og med fast og varm stemme: "Kom så, drenge!" Og vupti – spadserede han af sted med alle sine gul-trøjede drenge.

Ude på banerne var der endnu flere drenge og endnu mere mylder – men da det hele skulle begynde, skete det samme: Trænerne råbte: "Kom så, drenge!" Og de små spillere

samlede sig om deres egne trænere på de rigtige baner, klar til opstilling. Sådan!

Fodbold drenge kender deres træner. På hans stemme, hans person, hans omsorg, hans vilje til at træne og lede dem i kampen. Han er der for dem, og de vil være med ham på hans hold.

Herrens vej

Lige efter den oplevelse kom jeg til at læse noget, som pegede på et ord fra Salmernes Bog, og det gjorde mig rigtig glad. Det var Salme 119,32, hvor der står: "*Ad den vej, du befaler, vil jeg løbe, for du har gjort mit hjerte fri.*"

Fodbold drenge lærer ikke blot at løbe og at sparke. De lærer også reglerne. Spillet giver kun mening, hvis alle følger reglerne og

respekterer dommeren. De spiller korrekt ikke bare for at undgå det røde kort; de vil virkelig det spil, elsker det. Det illustrerer på en måde salmistens bekendelse.

Salme 119 er nemlig én lang kærligheds-erklæring til Guds ord. Der bruges i salmen otte forskellige betegnelser for Guds ord. Og når jeg læser og lytter til denne salme, ser jeg, hvor underfuldt og dyrebart det er. Gud er selv i sit ord med nåde, frelse, sandhed, retfærdighed, lys og glæde. Det strømmer ud fra hvert eneste afsnit som fra en livgivende Helligåndens kilde. Det er, som om salmen kalder os til at være dér, ved kilden.

Man kan læse salmen igen og igen og hver gang se nye dybder og nye højder. Salmisten lever sit liv med de udfordringer, kam-

Bøn til hyrden; Må Gud give os frie hjerter og ydmyghed til at høre hans røst og løbe ad hans vej

Inger Margrethe Kofod-Svendsen, f. 1946

Cand.theol.

Tidl. højskolelærer og forlagsleder

pe, valg, smerter og trængsler, som nu engang er hans. Og han lever samtidig i Guds ansigts lys, med Guds ord som en lygte for sin fod. Han vil følge Herrens vej. For Gud Herren har gjort hans hjerte fri.

Fri i Herren

Her er salmistens hemmelighed. Han har råbt til Gud, og Gud har svaret ham. Med nåde, med frelse. Og med indsigt i, hvad det betyder at høre Gud til. Han bekender igennem salmen, at han hører sammen med Gud, og Gud hører sammen med ham, så han længes efter fuldkomment at kende og leve det nye liv med Herren. Derfor vender han i hvert eneste afsnit tilbage til bøn- nen om at være hos Gud. Gud har gjort hans hjerte fri – ved at føje det sammen med sit eget hjerte. Salmisten er ikke længere sin egen herre, han er Guds barn, hører Gud til. Hos Gud er han virkelig fri.

Vi, som læser dette i lyset af Ny Testamente, fornemmer sammenhængen til Jesu ord: "Hvis altså Sønnen får gjort jer frie, skal I være virkelig frie" (Joh 8,36). For det handler om samme frihed. Guds frelse er at komme i livsfællesskab med Gud selv – Fader, Søn og Helligånd. Det, som Gud for Jesu skyld skænker os ved troen.

Denne frihed er ikke frihed til at leve

et egoistisk menneskeliv. Den er frihed til at leve og glæde os i det barnekår hos Gud, som vi er skabt og frelst til. Det er af nåde, vi er frelst, og det er Guds nåde, der opdrager os til at sige nej til ugudelighed (Tit 2,11f).

Det er nådens evangelium, der giver Guds børn lyst til at "løbe ad den vej, Gud befaler". Vi vil det gerne, og det kan opleves forløsende at sige det til Gud og mennesker – sådan som salmisten her gør det.

At løbe og at hvile

Salmisten bekender: "... du har gjort mit hjerte fri." Det kan umiddelbart signalere, at så er det bare let at følge Gud. Men det står der faktisk ikke i salmen. Den beskriver tværtimod et Guds barn i en modkultur, hvor det kræver kamp, vilje og udholdenhed at følge Guds vej.

Den virkelighed forberedte Jesus f.eks. i Lukasevangeliets 13,24 også sine disciple på: "Kæmp for at komme ind gennem den snævre port."

Salmisten viser vej ved hele tiden at vende tilbage til Gud. Han beder i hvert afsnit om på ny at lære Gud at kende i ordet, om på ny at tage imod Guds nåde, retfærdighed, godhed og alt det andet i Guds ord i alle dets nuancer.

Den hemmelighed må vi tage til os som forbillede. Som Guds børn hviler vi i at vende om til vores himmelske far og blive mødt af nåde, få lys, visdom, kraft, udholdenhed og hvad vi har brug for til det næste stykke livsvej – i både åndelig og menneskelig hen- seende.

Vi kommer aldrig til at vinde den kamp i egen kraft. Men vi får lov at hvile i, at Gud kender vejen og giver, hvad vi har behov for. Gud vil ikke gøre os til åndelige supermænd med præstationsmedaljer til fremvisning; han vil lade os vokse i nåden. Han vil midt i kampen give os sin fred, som overgår al forstand, fordi han vil bevare os i Jesus Kristus.

Hyrdens røst

Jesu kaldte sine disciple – og os – til at følge ham: "Mine får hører min røst, og jeg kender dem, og de følger mig" (Joh 10,28). Det er præcis, hvad salmisten i Salme 119,32 gjorde. Det er også, hvad de små fodbold drenge fra indledningen mindede mig om. Når træneren kalder: "Kom så, drenge!" – så er de med. De véd, at de både skal løbe, kæmpe og tage imod knubs. Men de vil det! Må Gud også give os frie hjerter og ydmyghed til at høre hans røst og løbe ad hans vej.

Pernille Vig Kaarsholm, f. 1984
Uddannet pædagog

Godt sagt;

Når vi får øjnene åbnet for Guds kærlighed i Kristi forsoningsværk, skabes den stærkeste forpligtelse til at elske og frygte Gud og til at holde hans bud.

C.O. Rosenius

ANDAGT

JUBIII-LÆUM

AF PERNILLE VIG KAARSHOLM

Et jubilæum betegner en fejring af en tid, som er gået. Både selve jubilæet og forventningen hertil kan præges meget af den tid, som ligger forud. Har jeg trivedes eller ej, og kan jeg finde den jubel inde i mig, som forventes?

”Ham (Jesus) elsker I uden at have set ham, ham tror I på nu uden at se ham, men I skal juble med en udsigelig, forklaret glæde, når I kommer frem til troens mål, jeres sjæles frelse”(1 Pet 1,8).

Som kristen kan jeg se frem til et jubilæum, som vil få alle andre jubilæer til at blegne! Hvor et jubilæum her på jorden har meget fokus på årene, som er gået, og fortiden kan kaste skygger over selve jubilæet, har det himmelske jubilæum en fantastisk værdi og betydning i sig selv.

Det himmelske jubilæum er målet i sig selv og den perfekte fest, som aldrig slutter! Fortiden er kun et øjeblik, og den er skilt fra jubilæet, da både sorger, savn og erindring om mistrivsel slukkes. Ikke bare slukkes de, men de erstattes af en udsigelig glæde.

Uanset om du scorer højt på jubel-barometret lige nu, eller oplever, at hjertet er delvist blindt for den glæde, som Jesus og livet med ham er, så sprænges barometret i den glædelige ende, brillerne pudses og hjertet ser klart, når du når frem til troens jubilæum.

Et faktum for enhver, der lever i troen på Jesus: Du kommer til at juble med en udsigelig, forklaret glæde, når du kommer frem til troens mål, din sjæls frelse. Amen!

KEND DIN TID OG DIN OPGAVE!

DIAKONALE UDFORDRINGER FOR SKOLEN, KIRKEN OG FAMILIEN

AF BJARNE KVAM

.....

Dagens samfundssituation udfordrer den kristen-pædagogiske praksis. Hvordan ser udfordringerne ud? Og hvordan imødegår vi dem?

Lad mig først skitsere et par udfordringer:¹

Fra enhedskultur til pluralisme

Vi er gået fra en enhedskultur – med kristendommen som en dominerende majoritet – til en pluralistisk kultur med en bibel- og bekendelsestro kristendomsforståelse som et marginaliseret mindretal.

Når kristendommen placeres under den brede etikette "værdi", så kan prisen blive, at kun bestemte sider af kristendommen slipper ud i det offentlige rum. Vi står i fare for å få stigmatiseret den del af kristendom-

men, der fremstår som levende religion i tro og tilbedelse.

Den offentlige skole fører gradvist børnene mod relativisme – både på det etiske og det religiøse område. Hvad kan kristne lærere i den offentlige skole så stille op? De må være der for børnenes skyld! Børn har brug for forbilleder, som åbent står frem med deres tro og deres liv.²

Familien som institution har lidt et funktionsstab, idet samfundet har overtaget og institutionaliseret barndommen, ungdommen og alderdommen.

Som en følge af det familieopløsende samfund er det i dag børnene, der er de "tilsidesatte", som Apostlenes Gerninger 6,1 taler om.

Disse "tilsidesatte" børn ser ofte skolen som deres *problem*. Men her ser jeg en ud-

fordring til de kristne skoler: De må i stedet blive en del af *løsningen* for disse børn. Vi får dermed en ny diakonal arena for den kristne kirke: kristne børnehaver og skoler får en diakonal opgave.

De meningsbærende organisationer svækkes også i disse år. Nye grupperinger indtager samfundsarenaen. Vi kan vurdere denne udvikling som et tab. Eller vi kan se det hele som en mulighed for en nyorientering, et overgangsvindue til et realistisk møde med en ny tid.

Hvilke udfordringer medfører dagens samfundssituation så for den kristen-pædagogiske *praksis*?

Konsekvenser i Frekhaug

I Frekhaug Indremisjon i Norge har man draget følgende kristen-pædagogiske kon- ➤

Tydelighed; Børn har brug for forbilleder, som åbent står frem med deres tro og deres liv

seksener af den nye samfundssituation:

- Forsamlingen er gået fra at være en organisation "inden for" en statskirkemenighed til en forsamling med alle menigheds-funktioner.
- Man har bygget og driver børnehaven med 90 børn og tilskyndet til etablering af fri-skole med 180 børn.
- Familiefacéen serverer middag en gang om måneden og fungerer som lavtærskel-mødeplads for forældre med børn.
- Man er samfundsendageret via *Buss&Media*, et nyt diakonalt orienteret web-TV-selskab.
- 17 personer fra Frekhaugmiljøet er – eller har været – ansat på NLA Høgskolen, der fungerer som en kristen stemme på centrale værdiladede områder i det offentlige rum.
- Nordhordland Folkehøgskole har bidraget til den kristeligt-kulturelle udvikling af Frekhaug.

Efter 40 år i Frekhaug, mange af dem i bestyrelsen og som leder for Frekhaug Indremisjon, er mit bidrag farvet af den erfaring, som udviklingen her afspejler.

Uanset det er min pointe, at vi – som forsøgt i Frekhaug – må skaffe os nye arenaer for vores kristen-pædagogiske og diakonale

indsats i vores tid.

Efterhånden som en stadig større del af befolkningen bliver fremmede for kristen tro, er det et gennemgående træk, at formidling af troen sker gennem relationer. Så nære relationer, at man over tid får en kontakt, som igen kan udvikle sig til venskab.

Så lad os spise mere sammen. Værre er det ikke. Jesus spiste med sine venner og med dem, der var nysgerrige på fællesskab med ham. Heri ligger en nøgle. Også i mødet med børn fra opsplittede, hektiske og trosforvirrede hjem. Giv dem en skive brød med Nutella og et glas mælk – og opmærksomhed.

Menigheden som familie

Jeg vil fremhæve begrebet *familien*. Familien kan opfattes positivt – som det trygge sted for ubetinget kærlighed, omsorg, anerkendelse – eller som en længsel efter noget, man savner, og som man aner, andre har del i. I familien er man bundet sammen i et fællesskab af kærlighed og tilhørsforhold, som man må leve og vokse i.

Overfører vi dette familiekoncept på vores tænkning om, og opbygning af, en menighed/forsamling, vil mange brikker falde på plads i forhold til, hvordan vi møder hinanden på tværs af aldersgrupperne og lever

sammen alle ugens syv dage.

Et eksempel: Børneopdragelsen sigter mod selvstændighed og de unges frie valg. Samtidig går forældrene med og støtter, opmuntrer og korrigerer – alt sammen ud fra barnets behov. Sådan bør vi også tænke om børn og unge i menigheden. De helt unge må stimuleres og oplæres til at stå frem, tage ansvar og være kreative. I ungdomsforeningen må de selv planlægge og gennemføre deres samlinger, men med voksne som en "brydningsmur". Dvs. at nogen stiller de kritiske spørgsmål og åbner nye vinduer for et bredere perspektiv.

Men hvad vi gør, når tolerancetærsklen udfordres? Hvem giver de unge rygdækning i mødet med snæversynede ældre? Hvem giver de unge en nødvendig brydningsmur og et kærligt korrektiv, når det er tiltrængt? Er vi dristige nok til at lade de unge lægge de første byggesten i deres fremtidige forsamling? Eller vil vi helst træne dem efter vores egne præferencer angående sang, stil, forkyndelsesform/fokus/vægtlægning?

Det grundlæggende i familien er kærligheden. Det grundlæggende i menigheden er at gøre Jesus kendt, elsket og troet. Dermed bliver kærligheden ikke en intern, personlig varmestue, men den vil i alle forhold søge at nå andre – indenfor og udenfor

Et gennemgående træk; Formidling af troen sker gennem relationer

– med Jesu kærlighed. Den kristne familietanke er ikke en lukket størrelse. Her inkluderes alle, som vil have Gud til far og Jesus til bror, og nåden sætter ingen grænser.

Udvid jeres hjerter!

Det diakonale perspektiv får altså indflydelse både i forhold til familie, menighed og kristen skole. Vi er der for hinanden, men altid på udkig efter mennesker, som er "tilsidesat":

- I *familien* drejer det sig om at have et åbent hjem for vores børns jævnaldrede, men også for naboer og mennesker, vi omgås, som er ensomme eller har det svært på en eller anden måde.
- I *menigheden* drejer det sig om at åbne op for dem, der endnu ikke kender Jesus. Et sted, hvor vi kan inkludere mennesker i et fællesskab. Der kræves ikke tro som indgangsbillet. Her er uvedkommende hjerteligt velkomne.
- I *skolen* drejer det sig om at tage hånd om de elever, der trænger til at blive set, løftet og inkluderet i fællesskabet.

"Udvid jeres hjerter", står der i Bibelen (2 Kor 6,13 – norsk oversættelse). Derfor må vi inkludere den fremmede, den uinteressante, den lavtrangerende, der har brug for

os, vores venskab, vores omsorg. Vi må træde ud af vores aflukkede rum, hvis vi skal se "disse mine mindste", som Jesus taler om.

Jesus siger, at høsten er stor blandt de hærgede, de forkomne og dem, der er som får uden hyrde (Matt 9,36-38). Det er altså blandt dem "udenfor", som ikke er inden for vores tænkning og talemåder, vi kan finde vores nye medarbejdere og venner for livet.

Vover vi det troens spring at se bort fra de fastlagte rammer – og hellere lytte til og slå følge med vinden, der blæser, hvorhen den selv vil (jf. Joh 3,8f)? Og læg mærke til: Det er egentlig ikke Ånden, som beskrives her. Men den, som tror! Det er den troende, der er ligesom vinden. Altså, som bevæger sig stik modsat af det forudsigelige, som følger af traditionerne.

Diakoni og skole

På institutionsniveau tror jeg, strategien ligger i at sammentænke de to historiske satsningsområder for kristen indsats: diakonien og skolebevægelsen. Ikke sådan, at den ene skal erstatte den anden, men sådan, at vi benytter skolerne som arena for diakonal indsats.

Ja, jeg siger, at skolen er blevet en diakonal institution, og jeg tror, at vor tids "tilsidesatte" skal findes mellem børn og unge.

Når familierne bliver opløst og relationerne brudt, så er læreren ofte den mest stabile voksenperson i barnets liv.

Men diakoni bliver det først, når børn og unge møder en kristen lærer, som har lært at se, hvad de har brug for, set med Guds blik. Dette blik kan lærere i offentlige skoler også have, men kun ved kristne skoler kan der skabes et totalt diakonalt miljø.

Vil vi det? Flere af de kristne friskoler profilerer sig på, at de scorer højt på karakter-skalaer og har færre problemer med rusmidler osv. Men hvis vi tog vores diakonale kald alvorligt, så skulle der vel også have været langt flere besværligheder i friskolernes skolegårde? Vover vi egentlig at være "tolderes og synderes ven" i friskolerne? Det er ikke nødvendigvis en "god forretning", og det giver ikke nødvendigvis topplacering i de nationale prøver.

Se efter – bed om at få lov at se – børn og grupper af børn, som lider af mangel på voksne, der ser dem og kan drage omsorg for dem både menneskeligt og åndeligt. "Du er Gud, der ser," sagde Hagar, da hun var nær ved at dø i ørkenen (1 Mos 16,13). Gud ser! Ser du og jeg det, som *han* ser?

Følgende situation, refereret fra Guro Hansen Henskog, viser, hvad det vil sige at føle sig set: "*Som barn og ung var jeg en ud-* ➤

Drivkraft; Vi driver ikke diakoni fordi et punkt i en strategiplan pålægger os dette, men ud fra det, vi ser, når "et lem lider"

.....

FOTO: UNSPLASH

Flere af de kristne friskoler profilerer sig på, at de scorer højt på karakterskalaer og har færre problemer med rusmidler osv. Men hvis vi tog vores diakonale kald alvorligt, så skulle der vel også have været langt flere besværligheder i friskolernes skolegårde? Vover vi egentlig at være "tolderes og synderes ven" i friskolerne?

fordring både hjemme og på skolen. Jeg havde det ikke så let nogen af stederne. Men jeg husker endnu den gang, min lærer stod bag mig, da jeg sad bøjet over pulten. Hun lagde forsigtigt sin hånd på min skulder og hviskede et lavt "jeg ser, at du ikke har det så let i dag" ind i mit øre. Det varmede, og det gav mere livsmode og læringslyst end alle de andre specialpædagogiske tiltag tilsammen. Det var et pust af noget godt og lyst i en smertefuld og vanskelig hverdag. Det var kraften fra et menneske, som havde set."

Børn og unge har brug for omsorg, nogle mere end andre. Det er ikke en opgave ved siden af, eller i tillæg til, undervisning og andre "skolesager". Det er en måde at møde mennesker på. I det daglige handler det om blikket, som ser, hvad den anden har brug for. Nogle har brug for mere tro på sig selv, andre har brug for grænser for deres egen selvudfoldelse, alle har brug for kærlighed.

"Jeg spekulerer på, om ikke evnen til nærvær er det inderste i kærligheden," siger Inge Eidsvåg. Vi kan kalde dette pædagogisk nærvær. Eller som forældrene siger det: "Vi ønsker, at læreren skal bryde sig om vores barn". Dette kræver en skole, hvor læreren er så tæt på den enkelte elev og elevfællesskabet, at han/hun kan tage ansvar for det totale læringsmiljø.

Bjarne Kvam, f. 1949

Førstelektor, tidl. rektor på NLA Høgskolen Bergen, Norge

Med et sådant perspektiv over arbejdet, kommer man som lærer ikke uden om at gennemtænke de etiske konsekvenser af ens ord og handlinger. Som voksne bliver vi forbillede i børnenes dannelsesproces, hvadenten vi vil det eller ej.

Jesu ord var sande dengang, og er det i dag: "De er vanrøgtede og forkomne" (Matt 9,36). Lad dem møde et medmenneske. Fagligt dygtig, ja. Sjæleligt tryk, ja. Åndeligt tydelig, ja. Hjertelig og varm, ja. Men først og fremmest: et medmenneske. Sådan en, som ved, at alt det, du trænger til, har jeg også selv brug for. Alt det, du slider med, finder sit ekko i mine egne kampe og i mit mørke, om end i en anden form. Vi er lige. Og vi har livet sammen.

Familiær missionsstrategi

Jeg hævdede indledningsvist, at de meningsbærende organisationer svækkes. Nye grupperinger indtager samfundsarenaen. Det er heller ikke længere de kristne organisationer, der binder os sammen som kristne. Båndene er mere som i en familie, og i en familie responderer man mere ud fra behov end fra strategi. Vi driver ikke diakoni fordi et punkt i en strategiplan pålægger os dette, men ud fra det, vi ser, når "et lem lider".

Sådan sker der en udvikling fra organisationerne som stillads for en kristelig virksomhed, til organismer, som lever sine liv i vekselvirkning mellem at tage vare på "sine egne" og omfavne nye mennesker. Risikoen ved dette er, at der lettere kan forekomme læreafvigelser og ledelsesfejltrin. Gevinsten er nærhed til medmenneskers liv og gennem det troværdighed.

Med en familiær missionsstrategi kan vi komme til at erfare kampe om virkelige mennesker og ikke bare tænkte scenarier eller minder om dem, der kom med i forrige vækkelse. Ægte kampe. Ægte nederlag. Ægte sejre. Og "nåde iklædt krop". Ligesom selve "Ordet blev kød og tog bolig iblandt os" (Joh 1,14). *Iblandt os*. Iblandt os. Deri ligger vores kald og vores strategi. Ikke mere. Ikke mindre.

Foredrag ved Kristent Pædagogisk Instituts (KPI) religionspædagogiske eftermiddag d. 6. marts 2015. Oversat, forkortet og bearbejdet af red.

- 1 Er nærmere udfoldet i KPI's Nyhedsbrev nr. 4 2014
- 2 "Signifikante andre" hedder det i pædagogisk sprogbrug

SOMMER- TILBUD

Bliv abonnent nu
og få
Budskabet
gratis
resten af året!

Anbefal Budskabet
til dine venner

SÅDAN GØR MAN

Skriv en mail til nlm@dml.dk med følgende oplysninger:

- > At man ønsker abonnement på Budskabet
- > Navn, adresse, postnummer og by
- > Alder, hvis man er under 30 år
- > Reg.nr. og kontonummer

DROP TROLDSPEJLET – DYRK SAMSPILLET!

OM KVINDENS ROLLE I HJEM, SAMFUND OG MENIGHED

AF RIKKE HOLST VIGILIUS

.....

Jeg har helt ærligt haft det svært med at skulle skrive denne artikel om "Kvindens rolle i hjem, samfund og menighed" ud fra en synsvinkel, der matcher Bibelens ord herom. Ikke fordi jeg ikke ønsker og bestræber mig på at leve i overensstemmelse hermed, men fordi jeg ikke synes, jeg selv lykkes specielt godt med det, og fordi emnet opfattes som kontroversielt – også i vores del af Kirken.

Ikke desto mindre har jeg sagt ja til udfordringen i håbet om, at nogle af de kvindelige læsere kan blive opmuntret til at se det positive i Bibelens ord *til* og *om* kvinden. Så, dette indlæg er fra *kvinde-på-vej* til *kvinde-*

på-vej – på lægmandsniveau ...

Artiklens fokus er på det skisma, vi som kristne gifte kvinder kan opleve mellem på den ene side at være ligestillet med mændene i det danske samfund 2015, og på den anden side at forsøge at udleve den tidsløse rolle, som Gud har tænkt for kvinden.

Kvindekampens sejre og nederlag

I år er det 100 år siden, kvinder i Danmark fik valgret. Der er blevet skrevet en hel del om dette jubilæum. Ud fra en 2015-tankegang er det vildt at læse om, hvor lidt værdi man før i tiden har tillagt kvinden. Det virker provokerende på mig, at mine oldemødre ikke havde mulighed for at stemme eller tage en videregående uddannelse på et universitet, hvis de da ellers havde evner-

ne og økonomien. Meget er sket siden da. Kvindebevægelsen har haft sin berettigelse. Der har været store skævheder, der skulle rettes op på.

Den helt nødvendige opkvalificering af kvindens værd og kampen for ligestilling har dog også haft mange kedelige følger for vores samfund. Jeg er f.eks. ikke stolt af, at vi ligger absolut i toppen af lande, hvor små børn tilbringer flest timer i daginstitutioner, eller af de omkring 15.000 aborter, der hvert år bliver foretaget i Danmark. Såkaldt ligestilling kan have for høj en pris, og spørgsmålet er, om vi virkelig opnår frihed ad den vej?

Kvindekampen har positivt bevirket, at vi som danske kvinder har fantastiske muligheder for bl.a. uddannelse, børnepasning

Samfundstendens; Kristendom og kvindeundertrykkelse rimer på hinanden

og job. Muligheder, som kvinder i mange andre dele af verden misunder os.

Jeg har nydt godt af disse muligheder. Har taget en lang videregående uddannelse, har fået tre skønne børn og gjort brug af daginstitutioner i et – for os – acceptabelt omfang, har et spændende arbejde, hvor jeg får lov at udnytte mine evner og udvikle mig. I samfundets øjne er jeg – og vi som kvinder – langt på vej ligestillet med mændene.

Skismaet

At jeg så – samtidig med denne status som samfundsmæssigt "ligestillet" – vælger at forsøge at indrette mit liv i overensstemmelse med det, jeg opfatter som Guds ordning for kvinden, må for udenforstående virke som et stort skisma: *"Hvordan kan du som en fornuftig kvinde, kvik i pæren, anno 2015, tage den slags kvindeundertrykkende bibel-citater seriøst"?*

Jeg oplever også selv skismaet. Ikke desto mindre er jeg overbevist om, at det er en udfordring, vi som kristne kvinder må arbejde med, hvis vi gerne vil tage Guds ord seriøst.

I løbet af mit snart 43-årige liv har jeg ikke i udbredt grad delt frustrationer og udfordringer på dette område med mine kristne veninder eller menighedsfæller. På et tids-

punkt ledte jeg dog en gruppe for kvinder, hvor vi sammen læste en bog om emnet og diskuterede ud fra den. Det var rigtigt godt. Og det kan jeg varmt anbefale. Jeg tror, vi har brug for at udfordre og opmuntre hinanden på dette område i stedet for at gå og kæmpe egne små kampe.

Kristendom og kvindeundertrykkelse?

Et par folkeskoleelever havde givet sig i kast med en projektopgave om "kvindeundertrykkelse" og manglede nogle oplysninger. De skrev derfor til www.religion.dk for at spørge om, hvad det var ved kristendommen, der gjorde, at kvinder blev andenrangsborgere i samfundet, eller om det overhovedet var det, der påvirkede os?

Det er positivt, at de trods alt lod den mulighed stå åben, at det muligvis ikke var kristendommen, der gjorde kvinder til "andenrangsborgere". Men, når det er sagt, er selve spørgsmålet fra unge på 15-16 år et udtryk for en tendens i samfundet: at kristendom og kvindeundertrykkelse rimer på hinanden.

Kristendom rimer ikke på kvindeundertrykkelse

Jeg tror, eleverne blev overraskede over det svar, de fik. Sagen er jo, at i Romerriget,

hvor kristendommen opstod, var kvinderne i vid udstrækning andenrangsborgere, men det kristne budskab gjorde op med kvindens ringe rolle. Et af de stærkeste vidnesbyrd om det er, at det er kvinder, der får lov at være de første opstandelsesvidner. Det er dem, der fortæller de nedslåede disciple verdens bedste nyhed – det som kristendommen står og falder med.

Mon det var tilfældigt, at Gud betroede netop kvinder denne opgave? Næppe. For mig at se falder det i god tråd med Bibelens positive syn på kvindekvættet, som Paulus f.eks. udtrykker sådan: "Her kommer det ikke an på [...] at være mand og kvinde, for I er alle én i Kristus Jesus, ..." (Gal 3,28). Ikke noget om andenrangsborgere eller hierarki; over for Gud har de to køn fuldstændig samme værdi.

Mennesket, mand og kvinde, er skabt i Guds billede: "I Guds billede skabte han det, som mand og kvinde skabte han dem" (1 Mos 1,27). Pointen hermed er, at ingen af kønnene i sig selv kan vise, hvem Gud er. Vi kan ikke undvære hinanden. Kun tilsammen udgør vi hele billedet af Gud.

Det er det grundlæggende. Fundamentet. Det er i lyset af disse ord, vi skal forstå andre mere kontroversielle ord fra Bibelen om kvindens rolle. Det virker ikke, som om der ➤

Rikke Holst Vigilius; Når jeg ikke bliver forstyrret af troldspejlet, forsøger jeg for min del at udleve den kvinderolle, jeg tror, Gud har tænkt

FOTO: KABOONPICS

Som kvinder i et samfund med ligestilling har vi fantastiske muligheder for at udvikle og uddanne os selv. Derfor kan det opleves som en udfordring at tage Bibelens ord seriøst, når den taler om, at manden er kvindens hoved.

er mange uden for Kirken, der kender til eller bider mærke i disse grundlæggende ord om kvindens værdi. I hvert fald er det ikke dem, der bliver fokuseret på.

Derfor er det en udbredt opfattelse i vores samfund, at kristendom i sin "fundamentalistiske" variant er kvindeundertrykkende. For de eneste ord, man rigtigt kender til, er nogle Paulus-ord om, at "manden er kvindens hoved", og at han forbyder kvinder at være præster.

Tidsåndens forvrængende troldspejl

Jeg tror, vi som kristne kvinder kan blive påvirket af det og komme til at fokusere på "det lille kontroversielle billede" i stedet for "det store grundlæggende billede". Vi kan komme til at glemme, at det store billede er det grundlæggende, og at det lille billede kun er en del af det store billede. Gør vi det, er det let at blive utilfreds og opleve Bibelens ord som begrænsende og kvindeundertrykkende.

Når det sker, skyldes det, at vi påvirkede af tidsånden kommer til at se Guds ord gennem et slags troldspejl. Et troldspejl, der ligesom det forheksede spejl i H. C. Andersens eventyr om "Snedronningen" forvrænger det, man ser på, og gør det grimt. Og i det lys er Guds ord om kvinderollen

Rikke Holst Vigilius, f. 1972

Lærer på privatskole

begrænsende, mandschauvinistisk og helt utidssvarende.

Men, det er jo ikke sådan, Gud er. Det er ikke det billede af Gud, jeg får i Bibelen. Så, hvis Paulus' ord om, at "manden er kvindens hoved", ikke skal forstås som en blanke check til kvindeundertrykkelse, hvordan skal det så forstås?

Jeg slog mig meget på dette ord i starten af vores ægteskab. Betød det, at min mand potentielt kunne bestemme alt? At min mening ikke var nær så vigtig som hans? Hvordan kunne jeg i mit ægteskab vise over for Gud og min mand, at jeg respekterede disse ord, når jeg havde det så svært med dem? Jeg ville prøve at efterleve dem, for det var Guds ord, som jeg var overbevist om også gjaldt for mig i 1990'erne.

Hvis jeg var i ond lune og fyldt af mistillid, kunne jeg kun se på disse ord gennem troldspejlet. Det gav ikke min mand nogen muligheder for at udfylde hans gudgivne rolle på en god måde. Og så blev det en ond spiral. Der skete det, at jeg fokuserede ensidigt på det lille kontroversielle billede.

Jeg bøjer mig for Guds visdom

I løbet af vores 22 år lange ægteskab synes jeg, at jeg er kommet frem til en meget mere positiv forståelse af disse ord. Det

betyder ikke, at jeg er færdiguddannet – bare spørg min mand(!) – men jeg forstår mere af den visdom, der ligger bag ordene. Og det, jeg ikke forstår, lever jeg egentligt meget godt med. For, hvis jeg lille menneske kunne forstå Gud fuldt ud, ville Gud ikke være Gud. Og på det her område ved Gud noget, jeg ikke ved.

Når jeg ikke bliver forstyrret af troldspejlet, forsøger jeg for min del at udleve den kvindes rolle, jeg tror, Gud har tænkt, ved f.eks. at respektere de beslutninger, vi har talt os frem til; at lytte til det, min mand siger; at vise i aktiv handling, f.eks. over for børnene, at jeg bakker op om ham som far og leder af familien; at jeg er loyal over for ham – over for børnene og over for venner og familie.

Det svarer jo til, at en arbejdsplads trives bedst, når der er en god leder. En leder, der lytter indgående til medarbejdernes ønsker, går i dialog, og dernæst træffer beslutninger.

Jeg synes, det er en god orden, Gud har lavet. Jeg prøver at respektere den i ord og handling. Det lykkes nogle gange, men tit fejler jeg og må bede om tilgivelse.

Begrænsninger for kvinden i menigheden?

Guds orden for fordelingen af tjenester mellem kvinder og mænd i menigheden er

helt i tråd med rollefordelingen i ægteskabet.

Jeg ved ikke, hvorfor Gud har valgt, at det er mandekønnet, der skal varetage nogle tilsyneladende mere betydningsfulde opgaver end kvinden i menigheden. Jeg ved, at det ikke skyldes, kvinder er mindre værd end manden. For det ville stride mod fundamentet, det grundlæggende store billede.

Igen. Jeg bøjer mig for Guds visdom. Helt ærligt lever jeg fint med denne tjenestefordeling i menigheden. Selv er jeg med i en menighed, hvor kvinder har mange forskellige betydningsfulde opgaver. Jeg oplever ingen kvindeundertrykkelse overhovedet.

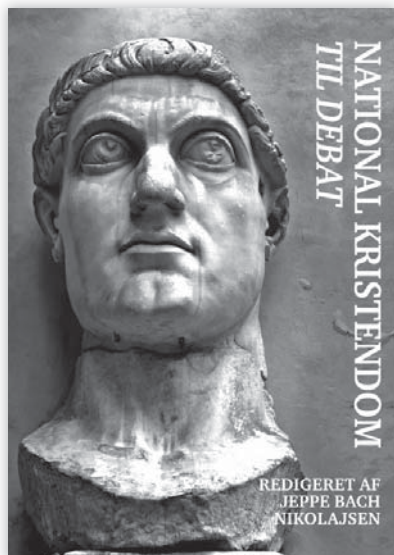
Samspillets skønhed

Gud har givet forskellige roller til kvinden og manden. Og det er fuldkomment og smukt. Han kunne have forordnet det sådan, at både mænd og kvinder kunne føde børn og lede menigheder. Det ville virkelig være "lige" – og kedeligt. Der er nemlig skønhed i forskellighed.

Skønheden kan ligesom i musik opstå i samspelet. Et samspil, hvor de udøvende musikere i respekt for komponistens intention og forlæg udfylder rollerne med at være henholdsvis melodibærende og akkompagnerende afhængigt af hvor, man er i værket.

Om bogen; Den er spændende, men simpelthen ikke modig og aktualiserende nok

AF SØREN STIDSEN

National kristendom til debat

Jeppe Bach Nikolajsen (red.)

Forlaget Kolon, 2015

288 sider, kr. 299,95

Er og bør Danmark være et kristent land? Det er et af de grundlæggende spørgsmål bag denne antologi, som Menighedsfakultetet står bag i anledning af reformationsjubilæet.

I en tid, hvor der sker store forskydninger i måden at tænke kristne menigheder og fællesskaber på, er det i den grad på tide, at der indledes en debat om, hvilken rolle kirken skal spille i samfundet, hvilken rolle samfundet skal spille i kirken, og hvordan de to i det hele taget skal forholde sig til hinanden.

Spørgsmålet belyses her fra både historiske og mere teologiske vinkler, som ikke kun er lutherske, men også inddrager især amerikanske teologer fra andre retninger.

Det giver et meget interessant værk om kirkens forhold til staten under mange forskellige stats- og kirkeformer, og der er masser af tråde, der ikke bindes knude på, og som giver anledning til at læse og tænke videre, men som samtidig ofte ikke har nogen tydelig sammenhæng med en dansk national kristendom, fordi referencerammerne er anderledes end vores.

Desværre gives der dermed også et lidt uklart billede af, hvad kirken egentlig er, og hvor dens grænser går teologisk såvel som organisatorisk.

Det er på samme måde både en styrke og en svaghed ved bogen, at der er stor forskel på både stil og sværhedsgrad i de forskellige indlæg. Styrken ligger i, at de fleste vil finde indlæg, som interesserer

dem. Svagheden er, at det giver et lidt rodet indtryk, at der ikke en fælles linje i eksempelvis brugen af fodnoter, ligesom der ikke ser ud til at være klarhed over, hvem målgruppen er.

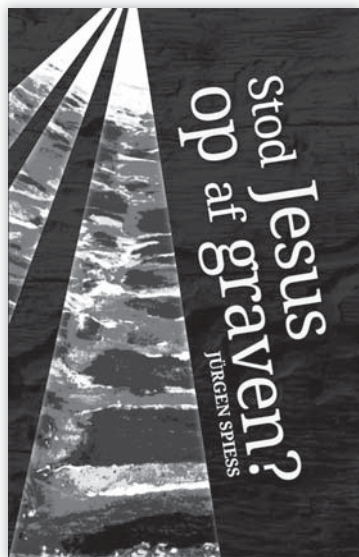
Særligt bogens anden del med kritiske perspektiver har en tendens til at være meget teoretisk. Som debatbog fungerer den primært i afsnittene med de lutherske perspektiver, skrevet af Asger C. Højlund og Harald Hegstad, samt i Oskar Skarsaunes kapitel om, hvilke konsekvenser den konstantinske epokes strukturer har haft på vores kristne selvforståelse på godt og ondt.

Samlet set er resultatet derfor en virkelig spændende bog, som bestemt er værd at læse, men der er desværre flere forsøg på at give svar og forklaringer end på at stille spørgsmål, og bogen er derfor snarere en baggrund at starte en debat på end et egentligt startskud. Dertil er bogens indlæg simpelthen ikke modige og aktualiserende nok.

En fjerde del med indlæg, som giver mere konkrete bud på, hvordan fremtidens kirke ser ud, ville have styrket bogen markant og have fungeret ikke blot som grundlag for, men som indledning til, en livsvigtig debat for kirken.

Om bogen; Et godt starter-kit til den tvivlende konfirmand, som kan læses på en enkelt aften

AF ANTON VESTERGAARD BRAÜNER

Stod Jesus op af graven?

Jürgen Spiess
Credo Forlag, 2015
48 sider, kr. 49,95

Efter et forår, hvor Jesu opstandelse er blevet debatteret, betvivlet og bekræftet mere end sædvanligt, var det forventningsfuldt, jeg kastede mig over Jürgen Spiess' lille forvoksede pixibog (48 sider): *Stod Jesus op af graven?*

Med den titel skulle man synes, at det ville blive en bog på kun en enkelt side med et rungende JA! Spiess' agenda er dog en anden. Ved at give de historiske kilder et eftersyn ønsker Spiess, der selv er uddannet oldtidshistoriker og til dagligt er leder af Institut for Tro og Videnskab på Marburg Universitet, at understrege troværdigheden af Jesu opstandelse (s.6).

Netop hans baggrund som historiker skinner igennem i bogen, der både rummer afsnit om, hvordan en historiker arbejder, og om kildernes karakter, troværdighed og datering (s.10, 18, 20 og 22). Efter at have argumenteret for Jesu livs troværdighed, går han videre til at argumentere for opstandelsens troværdighed med den tomme grav, mødet med den opstandne og forvandlingen i disciplenes liv som hovedomdrejningspunkter.

Bogen er på mange måder en nyere udgave af bøger som *Den dag døden døde* af Michael Green og *The Case for Christ* af Lee Strobel, bare i forkortet udgave. Velunder-

bygget med løbende referencer til historiske kilder og anden litteratur om opstandelsens troværdighed når Spiess vidt omkring på kort plads. *Stod Jesus op af graven?* er et godt starter-kit til den tvivlende konfirmand og kan læses på en enkelt aften.

Min personlige oplevelse af bogen var lidt, at festen sluttede, før gæsterne var ankommet. Spiess indleder med at beskrive sin personlige oplevelse af, hvordan han som ung gymnasieelev undersøgte opstandelsens troværdighed og afslutter med at bruge halvanden side på en personlig vinkel (s.5f og 46f). Alligevel bliver det aldrig helt klart for mig som læser, hvilke alafgørende konsekvenser Jesu opstandelse har for os.

Jeg savnede en større vægtlægning på, at Jesus virkelig blev "givet hen for vores overtrædelser og oprejst til retfærdighed for os" (Rom 4,25b), og at Jesus er vores eneste håb. I stedet sad jeg tilbage med fornemmelsen af, at den historiske efterforskning af Jesu liv primært bare er interessant (s.9). Omvendt må man retfærdigvist sige, at Spiess besvarer spørgsmålet "Stod Jesus op af graven?" fuldt ud tilfredsstillende, som det er bogens hensigt.

Om bogen; Endelig er der nogen, som tør tage bladet fra munden og mødes til en ærlig snak uden at vide, om resultatet var givet på forhånd

AF SIMON NIELSEN

De overbeviste – samtaler om tro

Henrik Højlund og Carsten Andersen

Credo Forlag, 2015

216 sider, kr. 199,95

Interesseret og lidt modvilligt begyndte jeg debatbogen med den kendte præst Henrik Højlund og den for mig ukendte ateist Carsten Andersen, som læser matematik-økonomi. For hvad kan man forvente af en dialog mellem en præst og en ateist? Er

der håb for samtalens kunst, og fører det egentlig til noget at tale om alt det, vi allerede godt ved?

Modviljen forsvandt ved Carstens første indlæg: "Jeg har et problem med idéen om fortabelsen" – så er vi i gang!

Og med indlæg på to til syv sider føres læseren ind i to verdener, som prøver at lytte og stille sig kritisk til den andens synspunkter. Efterhånden som dialogen udvikler sig, må man som læser nogle gange protestere over alle de emner, som *ikke* bliver fulgt til dørs. Dialogen kredser om emner som fortabelsen, G(g?)uds eksistens, evolution, Bibelens troværdighed, opstandelsen og det ondes problem.

Forfatterne er hurtige til at erkende, når argumenterne er brugt, eller de mangler viden, erfaring og tro, hvorefter de bevæger sig videre i jagten på at få skovlen under den anden – anerkendende og åbenhjertigt, og et par gange erkendes også, at ny viden er lært!

I spørgsmålet om evolution eller skabelse placerer Henrik sig på skabelsens side, men han åbner dog en lille lem for evolutionsteorien: "Så længe idéen om evolution forbliver på et niveau, hvor den opfattes som den bedste arbejdshypotese for livets udvikling på jorden, støder den ikke afgørende imod

Bibelens skabelsesberetning ..." (s.68). Jeg havde ønsket, at han havde fastholdt en mere klassisk-bibelsk tilgang til skabelsen, men må også erkende, at det i denne bog ikke bliver den store anstødssten for bogens ærinde.

Langt mere end snak

De overbeviste sætter ord på en debat, som længe har været inde i mit hoved, men som aldrig har fundet sted i virkeligheden. Endelig er der nogen, som tør tage bladet fra munden og mødes til en ærlig snak uden at vide, om resultatet var givet på forhånd – og det finder jeg ganske enkelt befriende.

Personligt er jeg ikke overbevist om, at der med denne bog er sat et endeligt punktum i spørgsmålet om, hvem der har ret i sit verdensbillede. En ateist vil sikkert læse denne bog og blive bekræftet i, at han har ret. Ligeledes vil den kristne kunne læse bogen og glædes og styrkes i sin tro. Men når det er sagt, så er argumenterne fra modstanderens side skarpe og anfægtende, og til tider rokket man også som læser: er mine argumenter så overbevisende, som jeg selv går og tror?

Bogen er samtalekunst! Skulle man måske prøve at læse den sammen med sin nabo?

Udgiver

Luthersk Mission
Industrivænget 40
3400 Hillerød

Gudsfrygt

Har vi reduceret Gud til en ufarlig kammerat,
der altid bekræfter os?

Hvad siger Bibelen om gudsfrygt?

Og hvilke konsekvenser får det for vores forhold
til Gud og andre mennesker?

lm

LUTHERSK MISSION

budskabet.dk

FORDYBELSE I BIBELSK OG LUTHERSK TRO

ANALYSE AF TIDENS STRØMNINGER

INSPIRATION TIL KRISTENT LIV OG MISSION